

Посіяти, зібрати, захистити

Цього року, попри активні бойові дії, окуповані й заміновані території, в Україні очікується рекордний урожай зернових
» стор. 6

Місто неляканих хасидів

Беньямін Нетаньягу закликав громадян Ізраїлю утриматися від поїздок в Умань, але туди вже прибувають перші прочани
» стор. 2

Перспективні обставини

Потужна підтримка вболівальників у Вроцлаві допомогла збірній України зіграти внічию з англійцями у відборі на ЧЄ-2024
» стор. 15

Україна молода

Середа, 13 вересня 2023 року

№37 (5949)

Учорашні курси
НБУ:
1 \$ = 36,568 грн
1 € = 39,197 грн

ФСБшне православ'я

Київської митрополії московського патріархату юридично не існує. Анулювати тоталітарну секту УПЦ МП можна за два дні
» стор. 7

Колаборація УПЦ МП під прикриттям статутної «самостійності».
Фото з сайту liga.net.

Поспішіть передплатити «Україну молоду» на четвертий квартал

стор. 7

Михайло Федоров
віцепрем'єр-міністр, міністр цифрової
трансформації України

«Лише за тиждень, від 4-го до 11 вересня, ударні підрозділи ЗСУ уразили 201 одиницю військової техніки окупантів, завдавши їм збитків на десятки мільйонів доларів».

■ ВІЙСЬКО

Новий міністр — нова військова філософія

Рустем Умеров оголосив пріоритети Міноборони: воїни, озброєння, цифровізація

Іван БОЙКО

Протягом тижня після призначення міністром оборони Рустем Умеров невпинно анонсує нові підходи щодо роботи відомства під його керівництвом. І виступаючи перед нардепами з трибуни Ради, і під час представлення президентом колективу Міноборони, і на зустрічі Ялтинської європейської стратегії (YES) він не втомлюється наголошувати на п'яти пріоритетах.

Перший пріоритет — військовоцентричність. Мовляв, військовий — найвища цінність. Тому в Україні варто запровадити нову філософію ставлення до військовослужбовців, а також забезпечити їх усім необхідним — зброєю, технікою, обмундируванням, спорядженням, засобами індивідуального захисту, харчуванням та медикаментами.

Другий — озброєння, якщо, за словами міністра оборони, необхідно вже зараз якомога більше. Йдеться не лише про допомогу партнерів, а й про розвиток українського ВПК.

Третій — посилення та розширення міжнародної коаліції: нові союзники, розширення географії. До речі, днями Умеров провів першу розмову з головою Пентагону Ллойдом Остіном. Говорили, звісно ж, про зброю. Наступного тижня заплановано зустріч із західними партнерами у форматі «Рамштайн».

Четвертий — нульова толерантність до корупції та діджиталізація. Умеров планує запровадити електронний військовий квиток, запустити єдиний реєстр призовників та цифровізувати всі процеси діяльності військово-лікарських комісій (ВЛК).

Ще один важливий напрям — стратегія перемоги. Міноборони формуватиме стратегію національної безпеки. «Наша мета — стати членом НАТО», — акцентує наступник Резнікова. І додає, що сьогодні українська армія (чисельністю понад мільйон) є однією з найбільших, найсильніших і наймотивованіших у світі. ■

Лариса САЛІМОНОВИЧ

Командувач Сухопутними військами ЗСУ Олександр Сирський розмістив на своєму Telegram-каналі сюжет, де наші бійці зачищають рідну землю від біснунатих орків. «Під Соледаром українські воїни продовжують знищувати техніку окупантів, — повідомив він. — На відео — результати злагодженої роботи аеророзвідників 30-ї ОМБр «Команда Вялого» та їхніх побратимів з інших підрозділів». За його словами, квадрокоптери FPV-камікадзе в руках наших військових дуже ефективні.

У ролик можна бачити, як ці безпілотники влучно стріляють не тільки по техніці окупантів у полі, а й по тій, яку військові злочинці ретельно ховали в різних прищипках та маскували в лісистій місцевості. Не виключено, що в даному випадку йдеться про квадрокоптер FPV Revenge камікадзе (з англійської — «помста») від українського виробника DRONE UKRAINE. Це інноваційна вітчизняна розробка із застосуванням сучасних технологій та прогресивних комплектуючих.

Про те, що на фронті сьогодні переважають здебільшого повітряні бої, повідомив і захисник Бахмута Денис Ярославський. Змінити тактику ведення бою наших військових змусили щільно заміновані поля, які ускладнюють рух бронетехніки. «Зараз немає тотального просування кожної зі сторін уперед, — запевнив він. — Не можна

Людмила НІКІТЕНКО

Хоча прем'єр-міністр Ізраїлю Бен'ямін Нетаньягу на засіданні уряду закликав хасидів не ризикувати й утриматися від паломництва в Україну на традиційне свято Рош га-Шана, паломники вже починають з'їжджатися в древню Умань на святкування юдейського Нового року. Як це було й у минулі роки, незважаючи на ковід та російсько-українську війну.

Цього року на святкування одного з найважливіших свят Рош га-Шана (а воно розпочнеться в Умані біля могили цадика Нахмана, засновника течії юдаїзму, з вечора 15 вересня і триватиме до вечора 17-го) планують приїхати понад 30 тисяч паломників-хасидів. Про це заявила міська голова Умані Ірина Плетньова. Вона каже, що вже другий рік поспіль також звертається до паломників з проханням не їхати в Умань, адже міська влада не може гарантувати їм цілковиту безпеку в період війни.

«Ніхто не знає, що в голові у росіян і як вони поведуться в той чи інший момент», — пояснює пані Ірина. І уточнює, що на території паломництва живуть кілька тисяч людей. А коли на святкування туди приїжджають іще 30 тисяч, то такий густозаселений мікрорайон важко забезпечити укриттями під час повітряної тривоги. Бо 29 укриттів, які є безпосередньо в місці паломництва, можуть прийняти тільки 12,5 тисячі людей.

Як зазначає Лариса Качанова, начальниця Уманського районного управління Держпродспоживслужби, до приїзду хасидів в Умані державні інспектори цього відомства спільно з представниками «Уманської муніципальної варти» та відділу економічного розвитку Уманської міськради провели моніторингове відвідування найбільшого кошерного закладу харчування «Уманська левада», задіяного в обслуговуванні паломників під час святкування Рош га-Шана.

■ НА ФРОНТІ

Помста з неба

Наші військові контролюють ситуацію в Бахмуті й мають успіх на Таврійському напрямку

сказати, щодесь є перевага у нас, адесь — у ворога. Навіть міжнародні аналітики зараз констатують факт, що ця війна перейшла винятково на артилерійську. Йдеться про далекобійні ракети та дрони».

Статистика досить втішна. Лише за тиждень, від 4-го до 11 вересня, ударні підрозділи ЗСУ уразили 201 одиницю військової техніки окупантів, завдавши їм збитків на десятки мільйонів доларів. Про це повідомив на своєму каналі в Telegram віцепрем'єр-міністр з інновацій, розвитку освіти, науки та технологій, міністр цифрової трансформації України Михайло Федоров. Йдеться про 35 танків, 55 бойових броньованих машин, 11 САУ, 36 гармат, 58 вантажівок, 3 одиниці радіотехнічного обладнання, 48 опорних пунктів, 12 складів БК та палива, 2 міномети/ПТРК/кулемети, 1 РЗСВ та 62 окупанти.

Сили оборони України продовжують рухатися вперед і на Таврійському напрямку. «На цьому етапі ми просуваємося по 50-

100-200 метрів на добу. Інколи це кілометри, — прокоментував ситуацію в ефірі телемарафону речник об'єднаного пресцентру Олександр Штупун. — А інколи руху немає взагалі, тому що потрібно закріпитися і захистити особовий склад. Також ворог безуспішно намагається повернути втрачені позиції або ж намагається відволікти наші підрозділи. Він використовує в обороні, зокрема, свої повітряно-десантні війська, але на штурми кидає зазвичай якісь територіальні війська і так звані штурмові загони».

За його словами, від початку літнього наступу воїни з ОСУВ «Таврія» звільнили вже понад 255 квадратних кілометрів української землі. Причому наші військові йдуть уперед, а спантелечені рашисти прагнуть уперед і припускаються помилок.

Украї несприятлива ситуація для москалів склалася також у районі села Новомайорське на Бердянському напрямку. ■

■ ПАЛОМНИЦТВО

Місто неляканих хасидів

Бен'ямін Нетаньягу закликав громадян Ізраїлю утриматися від поїздок в Умань, але туди вже прибувають перші прочани

«Також було обстежено ще 22 ресторани та пункти харчування, 51 готель, 18 синагог, пантеон, 4 комунально-побутові заклади, 4 підприємства питного водопостачання, 3 — водовідведення, 8 — охорони здоров'я, 24 укриття, 41 заклад торгівлі, 3 ринки, 2 заклади освіти», — розповідає пані Лариса.

Під час відвідувань проведено роз'яснювальну роботу з персоналом та вручено пам'ятки про безпечність приготування харчових продуктів.

Тим часом 8 вересня під час шабату в Умань уже приїхали понад 2 тисяч прочан. А з понеділка там посилили заходи безпеки, зокрема обмежили доступ до місця безпосереднього паломництва; також прочани повинні носити з собою паспорт та дотримуватись комендантської години.

За словами голови Черкаської обласної військової адміністрації Ігоря Табурця, від 9-го до 22 вересня в мікрорайоні паломництва заборонено продаж алкогольних напоїв і речовин, вироблених на спиртовій основі. Винятком є тільки лікарські засоби, дозволені до застосування та включені до Державного реєстру лікарських та дезінфекційних засобів.

Водночас, наголошує очільник Черкащини, також заборонено продаж і використання піротехнічних засобів, зокрема салютів, феєрверків, інших вибухових речовин, що створюють шумовий ефект, а також продаж пневматичної зброї та іграшок, що імітують зброю.

Також, уточнює пан Ігор, від 11-го до 21 вересня в Умані встановлено особливий режим контролю на в'їзд та виїзд і пе-

Інспектори Держпродспоживслужби провели моніторингове відвідування кошерного закладу харчування «Уманська левада». Фото Головного управління Держпродспоживслужби в Черкаській області.

ресування громадян містом.

«Ми прагнемо максимально убезпечити місцевих жителів і приїжджих. Тому прошу з розумінням ставитися до всіх заходів», — говорить голова Черкаської ОВА Ігор Табурець.

До речі, торік до Умані на

святкування Рош га-Шана приїжджали 23 тисячі хасидів, позаторік — 30 тисяч, а у 2020 році — 25 тисяч. Це без урахування тих хасидів, які живуть у місті, зокрема й тому, що мають тут родини. Таких, кажуть, в Умані до 3 тис. осіб. ■

■ ЕКОЛОГІЯ

Повоєнні авгієві стайні

У кількох районах Закарпатської області планується будівництво п'яти сучасних сміттєпереробних кластерів

Лариса САЛІМОНОВИЧ

В Ужгородському, Хустському, Мукачівському, Тячівському/Рахівському і Берегівському районах Закарпаття невдовзі можуть з'явитися сучасні сміттєпереробні кластери. Презентацію майбутнього будівництва днями провели експерти міжнародної технічної допомоги APENAZ, представники місцевої ОВА та Міндовкілля.

Як повідомив «Урядовий портал», реалізувати свій задум сторони почали ще до початку війни. Згодом документ переглянули, адаптувавши його до вимог оновленого законодавства, яке запустило реформу управління відходами в Україні.

«Закарпатська область разом з міжнародними експертами провели колосальну роботу, — повідомила заступниця міністра захисту довкілля Вікторія Киреева. — Впевнена, що в майбутньому це дасть можливість регіону стати одним із лідерів у реалізації змін та залучити інвестиції для будівництва необхідної інфраструктури».

Згаданий кластер — досить розлогий проєкт. Він передбачає створення інфраструктури, починаючи від збору, сортування та перевантаження сміття і завершуючи будівництвом власного переробного заводу. «Плюс мають бути передбачені комунальні точки для відсортованих відходів, — каже директор департаменту екології та природних ресурсів Закарпатської ОВА Юрій Шпонтак. — Планується мінімум 64 (за кількістю ТГ) комунальних островців. У деяких громадах їх має бути більше». Вартість інвестицій, які будуть вкладені в будівництво п'яти кластерів, сягає 20-25 мільярдів гривень.

З початком повномасштабно-

го вторгнення цей проєкт став іще актуальніший, оскільки до регіону в'їхала велика кількість людей з окупованих та прифронтових регіонів. Війна загалом принесла Україні величезні екологічні проблеми. Одна з них стосується утилізації будівельного сміття, обсяг якого — вже понад 450 тисяч тонн. І оскільки рашисти продовжують нищити цілі мікрорайони, кількість стихійних звалищ, куди комунальники скидають важкі бетонні уламки, ростиме й далі.

Найбільш проблемними у цьому сенсі визнано Київщину, Житомирщину, Сумщину, Миколаївщину, Херсонщину, Чернігівщину та Харківщину. На Донеччині та Луганщині цей підрахунок ускладнений, але ситуація там, звісно, не краща.

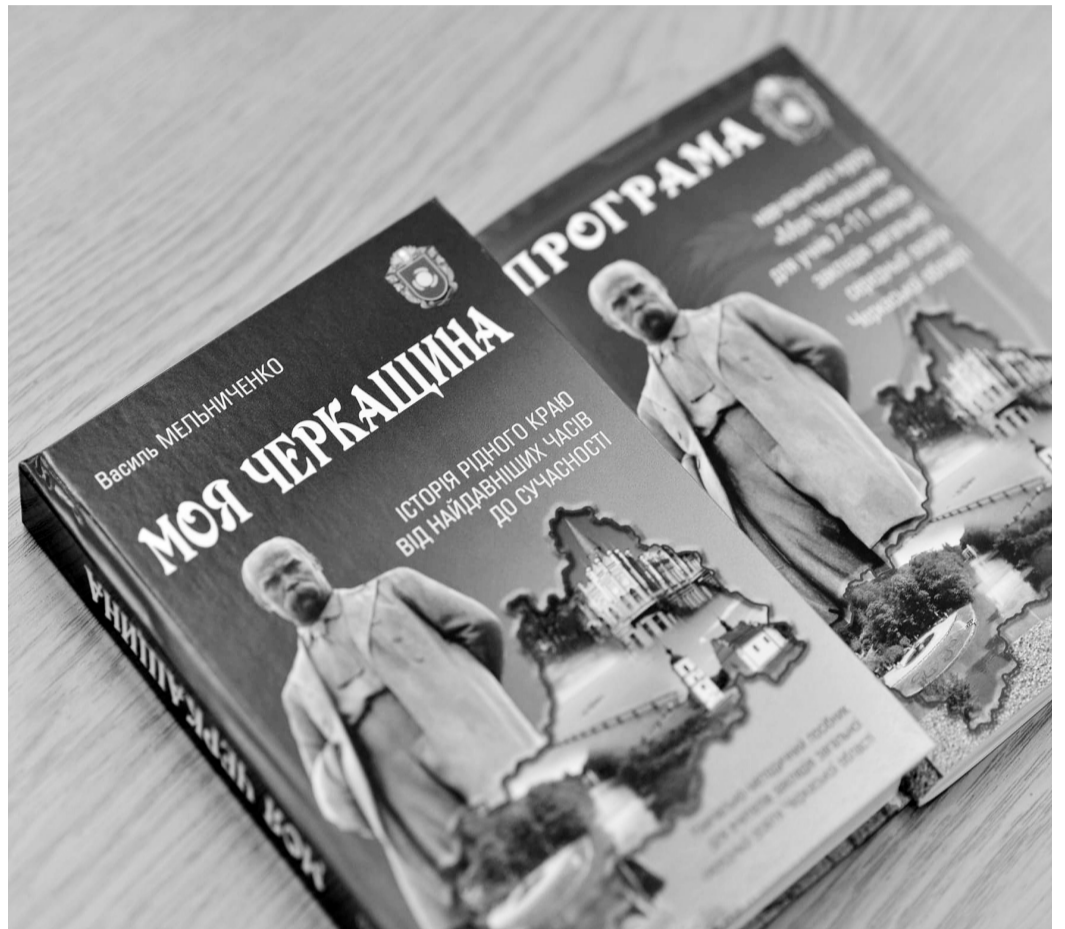
«Тільки на Київщині утворилося 185 тисяч тонн відходів — повідомила «Економічну правду» Вікторія Киреева. — Серед компонентів — бетон, цегла, облицювальна плитка, кераміка, деревина, скло, пластмаси, ізоляційні матеріали, азбестовмісні будівельні матеріали».

Ця проблема ускладнюється й тим, що будівельні відходи, утворені внаслідок боїв, містять багато шкідливих матеріалів, а також насичені токсичними частками порошу, електроніки та акумуляторів. Розчиняючись, вони неминуче потрапляють до ґрунтових вод. За словами пані Киреевої, громади вже очищують території від будівельних відходів там, де це можливо. Однак наразі країна не має достатніх фінансових і технічних ресурсів, аби повністю вирішити цю проблему. У Міндовкілля сподіваються на допомогу партнерів, сприяння міжнародних донорів та проєктів. ■

■ ОСВІТА

І загалом, і зокрема

У черкаських школах почали вивчати історію області за спеціально виданим підручником

Черкаські школярі відтепер вивчатимуть історію своєї області за спеціально виданим підручником.

Фото надане Черкаською ОВА.

Людмила НІКІТЕНКО

У новому навчальному році в школах Шевченкового краю ввели новий курс — «Моя Черкащина». Тож школярі відтепер вивчатимуть історію своєї області за спеціально виданим підручником.

Як розповідає голова Черкаської обласної військової адміністрації Ігор Табурець, історію про рідний край школярам розповідатимуть у деталях, цікаво, пізнавально, з еле-

ментами STEM-освіти.

«Ми започаткували новий проєкт у школах області. Курс «Моя Черкащина» викладатимуть учням 7–11 класів. Це ще один інструмент для освітян у межах національно-патріотичного виховання дітей — напряду, якому ми приділяємо особливу увагу», — зазначає очільник Черкаської області Ігор Табурець. І додає, що над посібником і програмою працювала творча група з черкаських на-

уковців та вчителів. Вони не лише опрацьовували фактичний матеріал, а й розробляли різні практики й активності.

«Тож історію теж можна вивчати по-сучасному. Дякую депутатам облради за підтримку ініціативи, усій творчій групі, нашому обласному управлінню освіти та обласному інституту післядипломної освіти педагогічних працівників», — підсумовує голова Черкаської ОВА Ігор Табурець. ■

■ НЕБЕСНА КАНЦЕЛЯРІЯ

Вересень — прощальний поцілунок літа

Синоптики розповіли про перебіг першого осіннього місяця

Валерія МУСХАРІНА,
студентка Київського університету імені Бориса Грінченка

Останніми днями в Україні помітно знизилася температура повітря, особливо в нічний час. Це, як пише «Телеграф», відбулося через вплив потужного антициклону Patricia — прояву першої осінньої репетиції. Однак експерти заспокоюють: вереснева погода для українців буде приємною — із сонячним теплом і температурою повітря +17- +27 градусів, отож ховати літній одяг поки не варто.

«Звичайно, вже відчувається цей перший осінній подих. Така більш комфортна повітряна маса буде не надто жарка. Вночі +10- +15 градусів будемо мати по території України в більшості облас-

тей, а в денні години — +21—+27», — розповідає синоптичниця Наталія Птуха виданню NV. За її словами, вересень 2023 року буде теплим, а середньомісячна температура може перевищувати на 1-2 градуси кліматичну норму.

«Скажімо так, прощатися повністю з літнім одягом іще не варто... Це, знаєте, як восени: у тінючку ще відчуваєш таку легку вже прохолоду, а на сонці посправжньому спекотно. І, відповідно, вдягатися треба так, щоб уранці щось накинути, а вдень зняти», — додає фахівчиня.

Друга і третя декади вересня не будуть щедри на опади. Розмиті атмосферні фронти принесуть хіба що локальні дощі на Правобережжя країни. У східних та південних областях відзначатиметься

ризик посилення посухи та збереження найвищого рівня пожежної небезпеки, попереджає синоптик Ігор Кібальчич. Температурне тло, за його даними, поступово знижуватиметься як удень, так і вночі. У третій декаді місяця на ґрунтовій поверхні будуть заморозки — через скорочення світлового дня й низьку відносну вологість. У західних областях і на півночі можуть фіксуватися й від'ємні нічні показники.

«Повсюди буде сухо, але не холод-

но, — підкреслює Наталка Діденко. — Спєка, раптом хто скучив, іще оголить плечі й коліна 13 вересня. Перші дощі пройдуть разом з атмосферним фронтом 13-15 вересня. Нічого суттєвого і різкого у погоді не станеться... Ще є купа часу зловживати милими осінніми стереотипами — дні стали коротші, золота осінь, стелиться осінній туман, меланхолія... А погода тим часом справді зі щирого золота. Атмосферного», — резюмує Наталка Діденко. ■

■ ВИБОРИ БЕЗ ВИБОРУ

Зе-вершники апокаліпсису

Чому влада не вимагає ленд-лізу і підтримує скорочення військової допомоги Україні

Тетяна ПАРХОМЧУК

Тема виборів в Україні останнім часом активно обговорюється у політичних колах. Особливо після того, як сенатор США від Республіканської партії Ліндсі Грем, який наполягає на проведенні виборів в Україні у 2024 році, позитивно оцінив позицію українського президента Володимира Зеленського для участі в перегонах.

Зеленський заявив, що для виборів у наступному році в умовах, якщо війна продовжуватиметься, потрібні зміни до законодавства і додаткове фінансування. Однак ознаки підготовки до виборів уже проявляються.

Операція «Дезінформація»

Чи на часі вибори в Україні? Потрібні вони саме зараз чи, може, пізніше?

Ми не можемо сьогодні тему ймовірних виборів розглядати поза проекцією міжнародної інформаційної кампанії, спрямованої на зменшення військової допомоги Україні.

Розгулявся цей дезінформаційний шабаш і в Америці, й в Україні, й в інших державах. І стосується саме розміру допомоги Києву: військової, економічної, гуманітарної. В інформаційному просторі офіційні особи озвучують суми, котрі не відповідають дійсності, — вони завищені в десятки разів.

Скажімо, у США ця кампанія проходить на тлі початку передвиборчих баталій виборів президента в 2024 році, й саме від декотрих кандидатів потенційні виборці чують цифру допомоги в сотні мільярдів доларів.

Але це не відповідає дійсності, що неважно перевірити, адже реальні суми зазначені на офіційних сайтах уряду США, й вони значно відрізняються.

Беруть участь у цій дезінформації і впливові американські видання. Скажімо, нещодавно газета Washington Post опублікувала статтю з даними американської допомоги, котрі також значно вищі від офіційних. Сума загальної допомоги, названа в газеті, становить 60,2 мільярда доларів. Як стверджує американський політик Андрій Ілларіонов, ця цифра завищена в 2 рази, а сума військової допомоги — в 2,5 рази.

Цікаво, що в цій кампанії з фальсифікації та дезінформації беруть участь не лише американські політики, експерти й журналісти, а й українські. Причому не представники громадянського суспільства, а наша влада.

Доволі непростя проблема для всіх українців та тих палких прихильників нашої країни за кордоном, котрі щиро бажають нам перемоги, бо найважливішим і найвпливовішим розповсюджувачем поширення інформації про неправдиві обсяги військової допомоги є сама українська влада.

Про ленд-ліз заціпило

Уже неодноразово в публічному просторі США спростовували розмірковування декотрих офісно-президентських експертів, котрі заявляли, що ленд-ліз — платний, тому його не потрібно брати, а треба брати те, що нам дають надурняк. І це були представники української влади. Однак жоден з українських політиків не був помічений після минулорічних травневих подій України Америці за рішення надати нам ленд-ліз, котрий послідовно виступав би з вимогою надати нам цю допомогу. А пройшло після тих показових подій уже 16 місяців.

Проте якщо ніхто з української влади не вимагатиме й не проситиме, ленд-лізу не буде.

Чому ж влада України обходить цю тему?

В останньому великому інтерв'ю президента Володимира Зеленського телеведучій каналу «1+1» Наталі Мосейчук серед заздалегідь підготовлених зручних запитань про ленд-ліз згадки також не було.

Очевидно, це питання не вписується в формат інтерв'ю, що покликане запустити піар-акцію президента Зеленського для участі в перегонах усе таки в наступному, 2024-му, році.

І загалом, реальні цифри й обсяги допомоги дуже рідко звучали від українських можновладців.

Ще в липні минулого року лише радник Володимира Зеленського, заглави офісу президента Михайло Подольак у твіттері розписав, яка військова техніка необхідна Україні і скільки її потрібно.

І це був перший і останній раз, коли відповідний запит надійшов від представника української влади.

Щоправда, єдиний, хто порушив це правило ще раз, був військовий — генерал Валерій Залужний, котрий у грудні минулого року в інтерв'ю американському виданню The Economist назвав цифри допомоги суттєво, в рази нижчі, ніж оприлюднює американський і український політикум. І з того часу ні сам Залужний, ні хтось інший цю гірку правду не оприлюднює.

Тупість чи зрада?

От і напередодні відставки з поста міністра оборони України Олексій Резніков в останньому інтерв'ю, що вийшло в «Укрінформі», сказав, що Україна отримала понад 100 мільярдів доларів військової допомоги з усіх країн. Зокрема, від США, — близько 60 мільярдів доларів. Але офіційні сайти американського уряду вказують на іншу цифру. За їхніми даними, вся військова допомога Сполучених Штатів Америки, а точніше адміністрації Байде-

У чому полягає позиція влади України, позиція офісу президента Зеленського, представники котрих виступають активними учасниками кампанії скорочення військової допомоги Україні саме в той момент, коли нам найбільше не вистачає зброї та воєнних поставок? Це — зрада!

на, Україні з 24 лютого 2022 року до 1 вересня 2023 року становить 19,3 мільярда доларів. Це втричі менше від тієї цифри, котру оприлюднив Резніков.

Водночас в останньому пресрелізі міністерства оборони США вказується вся сума запланованої військової допомоги, яку пообіцяла адміністрація Байдена Україні, й ця обіцянка оцінена в 43 мільярди доларів. Тобто навіть наобіцяно не близько 60 млрд доларів.

Отже, Резніков сплутав не лише цифри, а й дієслова, сказавши на весь світ через солідний інформаційний ресурс, що Україна вже отримала близько 60 млрд доларів військової допомоги від США.

І що нам тепер робити з українською владою, котра вводить в оману й дезінформує не перший рік? І що робити в конкретній ситуації, коли представники української влади беруть участь у дезінформаційній кампанії, яка ведеться й у США, із завищення фактичної допомоги Україні для того, щоб її скоротити? Адаже здорові сили й на колективному Заході, й в Україні добре знають, що реальна допомога нам — крапельно-піпеткова. Її абсолютно мало. Трохи більше, ніж один мільярд на місяць. Це смішна сума для того,

Владо! Де ленд-ліз?

щоб успішно й швидко забрати все своє і здолати такого потужного агресора.

Сума реальної допомоги Україні в десятки разів менша від тієї, яку США надавали Британії та Радянському Союзу під час Другої світової війни; і Афганістану, й Південній Кореї, і В'єтнаму, й Ізраїлю, Франції тощо.

Який зиск української влади?

Ця дезінформаційна кампанія в передвиборчій Америці сприятлива передусім для правлячих демократів, таким чином вони намагаються створити приємний образ самих себе як можновладців, котрі нібито турбуються про перемогу України.

Є і республіканці, котрі беруть участь у цій кампанії, аби добитись скорочення нам допомоги, мовляв, у нас є достатньо своїх проблем, тому ми не можемо розкидатися грошима американських платників податків.

Нам зі цим важко погоджуватись, але принаймні логіка заморських політиків зрозуміла.

Проте як зрозуміти логіку наших

клад, про те, як краще вести війну. І, звісно, будуть звинувачення, критика, для розбору котрої не завжди вистачає часу навіть у мирний період, і декотрі брехливі висловлювання не встигають бути спростованими, а у війні й поготів. Тобто політики у суперечках розривають країну, саме коли армії потрібен надійний тил.

Але так само армії потрібна і влада, котра націлена на перемогу, а не на роботу на окупанта участю в міжнародній інформаційній афері, метою якої є зменшення допомоги Україні.

І не така влада, коли декілька місяців тому експерт оборони Резніков опублікував у соцмережі листівку, на якій було зображення літака, й привітав нею співвітчизників з тим, що в Україну надійшли нові британські ракети Storm Shadow. А через чотири дні після публікації по аеродрому, де розташовувався склад цих ракет, російські війська завдали потужного ракетного удару, знищивши кілька літаків і склади, що там були. Як виявилось, на тій листівці була емблема військової частини, яка базувалась на тому аеродромі.

Це що, некомпетентність чи щось інше? Через що знищено цінне озброєння, в тому числі й нові ракети з Британії, котрі могли б дуже сильно допомогти ЗСУ. Не кажучи вже про втрачені військових на цьому аеродромі, про що нам не повідомляють, як і багато про що інше, але не буває такого, щоб обійшлося без людських жертв.

Так, можна сказати, що Резніков пішов з посади й усе зміниться, але за цієї системи влади зміна прізвищ абсолютно значення не має. Від перестановки доданків сума не міняється.

Усе буває під час війни. Влада може робити помилки, й дуже серйозні. Але війна триває уже понад 18 місяців, і багато уроків можна було б уже вивчити. Тим більше, що те, про що ми неодноразово говоримо в своїх публікаціях, — це не якісь суперважкі помилки, котрих важко уникнути. А схоже на продуману, системну шкоду.

І насправді, щоб виправити хоч трохи ситуацію, потрібні дуже прості речі: не публікувати інформацію, котра може бути використана ворогом, та оприлюднювати інформацію про реальну воєнну допомогу, а не завищені, захмарні цифри.

Отже, за 18 місяців війни накопилася така кількість різних незрозумілих подій і вчинків, котрі змушують ставити такі запитання. Але на них немає жодної реакції влади. Однак без виправлення помилок робити поступ вперед, до перемоги, дуже складно. І, що найгірше, за умови, якщо якась частина української влади не хоче перемоги в цій війні, то не лише перемога під питанням, а й узагалі суверенітет України. ■

ВІДЛУННЯ

Глобалісти затягують війну?

Яка мета візиту до Києва держсекретаря США Блінкена

Тетяна ПАРХОМЧУК

Велика екзистенційна проблема росіян — існування поруч з нею цивілізованої альтернативи росії, України, не має бути вирішеною на користь агресора, інакше від такого жбурляння каменюки кола по воді почнуть зносити всі демократичні конструкції.

Власне, ерефія вже це демонструє. А з нас спали рожеві окуляри — даремні сподівання, що НАТО нарешті зрозуміє, що нас у свою родину потрібно було прийняти ще на початку повномасштабного вторгнення і всім миром задушити цю кацапсько-окупантську наволоч.

Пряме зіткнення з НАТО?

А от заяви топового мекшанського ненависника України, пропагандиста кремлівського карлика путіна — соловйова — про те, щоб знести країни Балтії, бо нібито звідти, а не з України на їхній Псков прилетів дрон, — не агонія, не раптове запаморочення. А реальні наміри москви, висловлені одним з ідеологічних лайнометів. Бо, як водиться в авторитарних країнах, об'їзд теми спочатку роблять штатні пропагандисти. І, напевне, є у путіна й у тих, хто за ним стоїть, реальне бажання воювати з НАТО.

Жага прямого зіткнення вже на рівні не розмов, а дій: кілька спроб москви викликати бодай якусь реакцію НАТО — дронами в Румунії та ракетами в Польщі.

Але ж для країн НАТО є буфер між ними й агресором, тобто Україна. А те, що в Україні вже не вистачає людського ресурсу й заплановано мобілізувати на фронт хворих, то міжнародного шерифа — НАТО — проблеми індіанців не хвилюють.

Тож Україна зразка 2014 року була лише приводом, обрамленим кремлівською брехнею.

Якби Альянс по-дорослому поставився до біди України ще 9 років тому, то сьогодні, напевне, вже було б покінчено з цією неадекватно-агресивною країною. Зі значно меншими людськими та інфраструктурними втратами, які переживає сьогодні Україна.

Так, завдяки Україні НАТО вивчає слабкі місця росії, але й вона вивчила слабкі місця Альянсу. І знаходить нові підтвердження їм своїми провокаційними діями. Альянс своєю нічим не виправданою, убивчою для України стриманістю, інертністю, відстороненістю вочевидь дав росії таку можливість.

Глобалісти невдоволені путіним, але...

Водночас з'являються чергові замальовки з розряду конспірології про функціонування між — та наддержавної структури, котра й ініціює, і заправляє всіма глобальними процесами, як-от війнами.

Про світове залаштункове життя, котре зацікавлене в тривалій війні в Україні й непрограшу росії, найвідвертіше і найгучніше наразі говорять лише американські журналісти українського походження.

Отже, російсько-українська війна створює дуже привабливу перспективу для різновекторних світових гравців.

Версій використання потужним впливовим міжнародним кланом нашої трагічної історії чимало, й усі вони вказують, що ця тема суперечлива у стані глобалістів.

Нещодавно в обгортці російсько-української війни пересічних обивателів мекші через різні інформканали годували негативною оцінкою міжнародної групи впливу щодо діяльності путіна. Але не розв'язаним жахом проти України, ні, навпаки — сповільненими реакціями й діями щодо нищення Української держави. Оприлюднене невдоволення спрямоване на промивання мізків російським обивателям, чимала кількість котрих моляться на свого монстра. Ймовірно, так фанів пуйла готують до його заміни.

Міжнародні центри сили, міжнародні фінансові інтернаціонал-банксте-

ри розробили модель переходу до нового світового економічного устрою, так званого посткапіталізму. Ця нова версія капіталізму передбачає більш вишукану в своїй жорстокості форму експлуатації.

Саме ця група глобалістів вважає путіна гальмом росії. Мовляв, у їхньому сценарії глобалізації світу, нового вектору розвитку капіталізму, росія з путіним — слабка ланка. Бо, нібито воюючи із Заходом, ерефія водночас і дослухається до Заходу.

Глобалісти — за скорочення населення

Банкстери підтримують розвиток оновленої системи на основі руху від одного технологічного правила до іншого. І сьогодні завдання — в переході на 6-7 економічних укладів, але в існуючому типі поділу праці. Оскільки Європа й передусім Британія займають домінуючі позиції, то їхня модель й залишається в основі.

Уже й концепцію розроблено, взято курс на збереження екології, бо Природа мстить людуству не по-дитячому. Також скорочення населення — ковід, інші епідемії, штучний голод і війни — їхня тема. Основу ж життєзабезпечення має становити штучний інтелект.

Цю групу банкстерів називають іще групою Ротшильда (європейська династія банкірів та громадських діячів).

До речі, одному з них, засновнику та президенту Всесвітнього економічного форуму (ВЕФ) Клаусу Швабу на одній із

Антиукраїнський проєкт уже почав реалізовуватися з благословення глобалістів. Росія повертається у зернову угоду й може постачати по коридору крадене українське зерно. Це дешеве зерно, демпінгуючи на аграрних ринках, завдасть іще одного важкого удару по покинутій урядом українській аграрній економіці. Доки ерефія розвалиться — ще чимало шкоди нам принесе.

тусовок (форумі) глобалістів у Давосі президент ерефії владімір путін, потискаючи руку, пообіцяв не підвести. Це було до повномасштабного вторгнення. Що саме малось на увазі — не оприлюднювалось, але нам уже зрозуміло.

Отже, кожен просуває свій елемент згаданої концепції. Як країна, так і міжнародні організації.

МОЗ виконує свою роль: про ковід — оскомина набита.

МВФ, за деякими даними, також збирається змінювати свою систему під майбутні задачі нового капіталізму. І так далі...

Ерефія — сировинний придаток

Що ж росія? Вона вже напівколониальна країна, бо залежить і від МВФ, і від Всесвітнього банку. Вона слухняно просуває порядок дня по всіх ключових позиціях. Санкції на неї мало вплинули. Так було задумано? А нинішнього літа торговельні оборудки ерефії через різні приховані схеми вийшли ледь не на рівень 2021 року.

Стає зрозумілим, чому ООН не має достатньо доказів того, що москва чинить геноцид в Україні?

Отже, за задумом глобалістів, росія як сировинна ніша має вийти з-під впливу

Вирвати Землю з рук глобалістів — тінювиків світового устрою.

Заходу, що зараз поступово відбувається, й у цій же ролі — сировинного придатку — лягти під Китай. При цьому не формувати свій інтерес. Десь із 2027 року почнеться її розвал на окремі держави. Тобто в сьогоднішньому своєму вигляді рф доживає останні роки. І опертись немає на кого.

Єдиним союзником раші в євразійській зоні є білорусь. Вірменія почала дуже різко дистанціюватись і віддаватись Заходу й НАТО.

Однак при тому, що раші заборонено самостійно розвиватись, вона все ж виконує завдання впливової міжнародної секти банкірів — зменшення кількості населення, й не лише в Україні, Сирії, Грузії, а й у себе.

Диктатора путіна не довелося довго

переконувати — нащадки Чингісхана генетично схильні до підкорення, знищення, завоювання. Путінська хвороблива мулька про відновлення СРСР і особлива «любов» до України стала результативним тригером. Водночас саме Путін ввійде в історію як той, хто розвалив росію.

Загалом, у москвитів немає військово-політичної стратегії, а є реактивна поведінка — реакція на ті чи інші виклики.

Критики путіна в середовищі банкстерів звинувачують сьогоднішню його політику постійного спізнання. Скажімо, наприклад, що розірвання зернової угоди потрібно було зробити ще рік тому й саме тоді аграрно ослабити Україну. А так рф, мовляв, створила збройний хаб для України.

Щодо російсько-української війни, то ця впливова міжнародна група підтримує її чимало тривалість.

Україну аграрну зливають?

Отже, з огляду на таке панівне становище в керуванні світовим порядком залаштункових гравців і коливаються заяви та вчинки нібито союзників України. Під однією картиною два підписи: один лицьовий, під зображенням, інший — ззаду, реальний задум автора мазні.

От і останній візит в Україну державного секретаря США Ентоні Блінкена має підозри в характері подвійної гри.

Йдеться про нещодавні домовленості президента Туреччини Реджепа Ердогана та рф владіміра путіна щодо можливої поставки російського зерна в Африку через Туреччину.

Росія в обмін на поступки Заходу і зняття чутливих для неї аграрних і торгових санкцій рано чи пізно може погодитись на відновлення зернового морського коридору для України. А перед цим невідновлювально до наступного сезону, руйнуючи порти та елеватори, ліквідує конкурента на глобальному ринку і посилася в глибокій нокдаун аграрну економіку України.

На думку політика, юриста, колишнього першого заступника секретаря РНБО 2008—2011 років Степана Гавриша, виглядає так, що співучасником цього дивольського плану путіна може виявитись президент Туреччини Реджеп Ердоган.

Оскільки російське зерно постачатимуть із невідомим бонусом, турецькі мукомели робитимуть з нього борошно і продаватимуть «бідним африканським країнам». Заради цього в серпні в Будапешті й відбулася тристороння зустріч президента Туреччини Ердогана, Еміра Катару Тамім бін Хамад Аль Тані та особистого поручителя путіна, глави Татарстану Рустама Мінніханова.

По суті, це антиукраїнський проєкт, який уже почав реалізовуватися. Найнеприємнішим у ньому є той факт, що росія може постачати по цьому коридору крадене українське зерно. Зрозуміло, значно більше, ніж 1 млн тонн.

Російське дешеве зерно, демпінгуючи на аграрних ринках, завдасть іще одного важкого удару по покинутій урядом українській аграрній економіці.

Невідомо, як діятиме західна коаліція. Якби цей ультиматум, зухвалість та зневажання міжнародного права під виглядом допомоги бідним африканцям здійснював лише путін, то союзники України, ймовірно, на жодні поступки не пішли б. Але тепер на них тиснутимуть президент Туреччини та емір Катару від імені Ліги арабських країн і Африки.

Не виключено, що це одна з цілей офіційного приїзду до Києва Ентоні Блінкена.

Однак в Україні вже є можливість повертати ситуацію на свою користь, ламаючи плани тінювого, громіздкого, неповороткого, застарілого клану глобалістів, бо вони прорахувались в основному: в нас з'явилась сильна армія. ■

■ ЧИТАЙ. АНАЛІЗУЙ. РОЗУМІЙ

Порада щодо медіаосвіти:

відвідати тренінг із медіаграмотності!

(Матеріал з сайту <https://idpo.org.ua/>)

Тренінг на тему «Дезінформація як зброя: що протиставимо? Інформаційна безпека в час війни», який відбувся в Сумах, зібрав різних людей. Більшу частку становили медійники, а ще — викладачі, студенти та інші зацікавлені в нійшироко обговорюваній сьогодні, але досі непростій темі. Оскільки ж тренери віддали цього разу перевагу практичному компоненту, спілкування вийшло жвавим і, як зазначили у відгуках учасники, корисним.

Програма була традиційною для останніх місяців роботи медіатренерів ІДПО: медіаманіпуляції та дезінформації зокрема; особливості надання та сприйняття інформації в час війни; ризики, які несуть соцмережі... Трохи більше часу цього разу відвели місінформації (mis-information) — несвідомим помилкам і поданню неточних або перекручених фактів.

— Ми запропонували обговорити, чи насправді невинними є нібито «прості» помилки, недодуманості та непрофесійності в медіа, — говорить тренерка ІДПО, доцентка кафедри журналістики та філології СумДУ Алла Федорина. —

Тренерка ІДПО Алла Федорина (в центрі): «Ніхто не заважає дотримуватися журналістських стандартів чи хоча б просто бути грамотним».

Адже їх нібито неумисність усе одно може призвести до дезінформування або втрати довіри до тих чи інших джерел. Особливо якщо ці джерела — офіс президента або медіа, занесені до «білого списку». Коли вони «дозволяють», то чого ж чекаємо від інших? І розмова про «неумисність» тут зайва: ніхто не заважає підвищувати свій професійний рівень, дотримуватися журналістських стандартів

чи хоча б просто бути грамотним. Не говорю вже про відповідальність, яка в час війни ніяк не може зменшуватися. Усе це — теж до медіаосвіти.

Як завжди, інтерес аудиторії викликала тема публікацій у соцмережах і такому популярному нині Telegram. Приклади, наведені тренером Олексієм Гвоздиком, медіаекспертом Сумського пресклубу, жваво обговорювалися. Наводили приклади й самі учасники, пропо-

Професійний рівень журналістам варто підвищувати повсякчас.

нучи шляхи перевірки недорочесних матеріалів.

Вправа, яку запропонували ще на початку тренінгу, — фіксувати впродовж навчання ознаки дезінформації та методи протидії їй, аби врешті створити рекомендації для інших, — закінчилася власне складанням у групах таких порад. Були вони змістовні й детальні.

Анастасія Шимаріна, PR-фахівець, визначила найкращу рекомендацію: «Не поширювати інформацію, в якій ви не експерт». Одна з груп рефреном до кількох пунктів «інструкції» додавала: «І пройти тренінг із медіаграмотності».

Ірина Мельник, головний спеціаліст управління освіти і науки Сумської міської ради, теж зазначила у підсумкових

відгуках, що рекомендуватиме такий тренінг своїм колегам.

Які ж теми хвилюють сьогодні активну аудиторію? Про це написали учасники у своїх відгуках. Журналіста з Конотопу Ігоря Рекуна цікавить роль і діяльність експертів чи псевдоекспертів. Студентку Анну Шпурік турбують правила та методи особистої інформігії в соцмережах. Валерія Норик, яка навчається у Вроцлаві й уже працює на одному з польських сайтів, а на тренінг прийшла, скориставшись канікулами, хоче більше знати про дідфейки та небезпеку застосування мови ворожнечі.

Тобто говорити є про що і є з ким, головне — продовжувати навчання, так актуальне сьогодні. ■

■ ПЕРСПЕКТИВИ

Посіяти, зібрати, захистити

Цього року, попри активні бойові дії, окуповані й заміновані території, в Україні очікується рекордний урожай зернових

Наталія НАПАДОВСЬКА

В Україні після зменшення врожаю 2022 року на майже 40% очікування на 2023 рік зводились до одного: буде гірше. Через проблеми з експортом та брак коштів на фінансування сівби української аграрії мали б зібрати на 13% менше збіжжя, ніж у 2022 році.

У 2023 році мільйони гектарів залишилися незасіяні, навіть попри те, що Україна звільняла території та розмінювала землі. Фермери засіяли на 2,2 млн га менше — додатково до «мінус» 5 млн га, втрачених у 2022 році. Але все одно наші аграрії не припиняють дивувати своєю стійкістю та незламністю: очікування, що сільгоспвиробники і надалі зменшуватимуть посівні площі та погіршуватимуть технології (помітно економитимуть на добривах) не справилися. Опитування Мінагрополітики показало, що 45% фермерів і наступного року не планують суттєво зменшувати площі, а 38% розраховують їх збільшити.

Весняні прогнози українського та американського аграрних міністерств «давали» нам урожай зернових та олійних культур на рівні 64 млн т (або падіння на 16% р/р). Натомість маємо песективу отримати врожай на понад 80 млн (+11% р/р). Про це повідомила Українська зернова асоціація на початку вересня, збільшивши оцінку цьогорічного потенційного врожаю зернових та олійних в Україні на 3,7 млн т — до 80,5 млн т.

До того ж урожайність ранніх

культур цього року не лише покращилася у порівнянні з минулорічною, а й наздогнала/перевершила результати рекордного 2021 року. За даними Держстату, у 2022 році в середньому з гектара збирали 45,8 центнера зерна, цього року — 51,8 ц/га, свідчать дані Мінагрополітики.

На думку очільника Української зернової асоціації Сергія Іващенко, урожай може бути й вищий, ніж 80 млн т. «Кукурудза та соняшник можуть показати кращі результати. Через місяць побачимо ситуацію більш чітко», — говорить він. Тобто, ймовірно, Україна може перевершити урожай 2020 року (83,4 млн т), незважаючи на майже 20% зменшення посівної площі.

Тільки от із цінами цього року ситуація складатиметься гірша — логістичні витрати лишаються дуже високі, а світові ціни знижуватимуться в 4-му кварталі 2023-го і 1-му — 2024-го (урожай в Аргентині та Бразилії очікується шалений), тому багато господарств перебувають на позначці близько рівня беззбитковості.

«Кращий урожай — це і більший головний біль, враховуючи поведінку нашого неадекватного сусіда. Бо потреба в експорті поки що суттєво перевищує наші можливості», — зауважує експерт Concord Capital Олександр Парацій.

Україна експортувала у 2022/2023 маркетинговому році (з 1 липня 2022 року до 30 червня 2023 року) майже 49 млн т зернових та зернобобових і очікується, що цього року на ек-

спорт підуть 56 млн тонн. Усе, що не вдасться вивезти через морську блокаду та перезавантаженість залізниці, зберігатиметься у сховищах.

У 2022 році перехідні залишки продовольства сягали 20 млн тонн — і це було величезною проблемою. Зупинена зернова угода та постійні обстріли портової інфраструктури обмежують можливість поставок як пшениці, так і іншої агропродукції на зовнішні ринки. Після виходу рф із зернової угоди в середині липня 2023 року російська армія розбиває ракетами та дронами порти та зерноховища в Одеській області. І хоч в останні тижні британські літаки патрулюють Чорне море, щоб утримати росію від завдання ударів по цивільних судах, без вирішення проблеми зернового коридору на міжнародному рівні не можна говорити про безпеку українського експортного потенціалу.

Поволі складаються альтернативні маршрути експорту зерна з України через європейські порти з подальшим відвантаженням до третіх країн, вже у вересні Україна розпочала експортувати зерно через хорватські порти. Україна веде переговори з Румунією та Болгарією щодо альтернативного морського маршруту, також Дунаєм можна перевозити до 3 мільйонів тонн зерна на місяць, або 35 мільйонів тонн на рік. Але ці маршрути не можуть цілком покрити потреби у транспортуванні.

Активну посередницьку роль узяв на себе президент Туреччи-

120 тонн зерна знищено на Одещині. Фото з сайту odessa.comments.ua.

ни Реджеп Ердоган. Старший дослідник Atlantic Council Євгенія Габер вважає: «Ердогану важливо зберегти зернову угоду, бо це його дитинце. Йому важливо зберегти статус Туреччини як країни-посередника, яка одночасно зберігає канали зв'язку і з Україною, і з росією, щоб за контакти з московією Анкару не критикували, а дякували, оскільки вона намагається використати діалог не лише з вигодою для себе, а й конструктивно для Заходу чи України. Скажімо, щоб відновити зернову угоду».

4 вересня у Сочі відбулася зустріч президентів Туреччини та росії, головною темою якої було відновлення дії Чорноморської зернової ініціативи, але згоди з цього питання досягнуто не було. Аби задовольнити російські забаганки, Туреччина запропонувала переробляти російське зерно на борошно й відправляти його в бідні країни Африки та слабозрозуміні країни, але все марно. Москва заявляє, що не повернеться до угоди, якщо Захід не виконає її вимог: підключити росієльгоспбанк до SWIFT, дозволити поставання запчастин для сільгосптехніки, розблокувати транспортну логістику та страхування, відновити аміакопровід Тольятті—Одеса та розморозити активи

російських компаній. За інформацією ЗМІ, ООН готова піти на ці поступки. Та й президент Туреччини закликає лідерів країн G20 задовольнити деякі вимоги росії. Втім поки що Захід не готовий до такого.

Речник ЄС Пітер Стано переконалий, що «росія підриває Чорноморську зернову ініціативу не лише з політичних міркувань, а й задля фінансового прибутку... намагаючись замінити українських виробників».

Путін уже заявляє, що росія матиме цього року хороший урожай — 130 млн т зернових, із яких 60 млн т може піти на експорт.

Україні нібито слід пом'якшити свої умови? Ні. Речник МЗС України Олег Ніколенко написав у FB: «Позиція української сторони залишається незмінною: послаблення частини санкційного режиму проти рф в обмін на відновлення зернової угоди стане перемогою російського продовольчого шантажу і запрошенням москви до нових хвиль шантажу». Ніколенко наголосив, що світова спільнота має працювати над тим, щоб рф повернулася до виконання своїх зобов'язань, а не «посилувати її відчуття безкарності та захочувати до нової агресії, пропонуючи поступки». ■

Тетяна ПАРХОМЧУК

Держава почала помічати згубну роль УПЦ МП в українській державності лише в листопаді 2022 року.

Московська церква наразі контролює левову частку храмів у нашій країні. Про те, що її позиції й досі сильні, свідчить ситуація навколо Києво-Печерської лаври, а також той факт, що переходи ПЦУ до УПЦ здебільшого відбуваються в західних регіонах нашої країни. Хоча ні одиничних служителів кремля під прикриттям християнської віри, ні цілих фсб-шних сект у рясах не мало б бути в Україні вже давно. Однак, як виявилось, витіснити розсадник сіячів «русского міра» з релігійно-середовища впливу на свідомість українців не так просто.

Показова історія

10 березня Національний заповідник «Києво-Печерська лавра» повідомив монастир УПЦ МП, що з 29 березня 2023 року договір 10-річної давнини (від 19 липня 2013 року) про безоплатне користування культовими будівлями та іншим майном, що є держвласністю, буде розірвано. УПЦ МП заявила, що юридичних підстав на це немає і виселення її чоловічого монастиря лаври є просто «забаганкою чиновників з Мінкульту». І щоразу всі спроби чиновників змусити промосковських священників виконувати закон не приносили результату.

Чи достатньо політичної волі на це — окреме питання. А проблема ще й у неможливості юридично зачепити ці наміри держави за необхідний гачок статусу Київської митрополії МП, бо оформлена вона за хоч і юридично нікчемною, але хитромудрою ще радянською схемою.

До цього призвели правове шахрайство й маніпуляції посадовців та вищих санів українського православ'я на схилі розпаду СРСР і на зорі Незалежності України.

Хитро зроблена істина

«Рішення про утворення Київської митрополії московського патріархату ніхто ніколи не ухвалював — так історично склалося, — каже колишній голова юридичного відділу УПЦ, який 22 роки поспіль був адвокатом Блаженнішого митрополита Володимира, Валентин Волинець. — Авторитетно заявляю, що упродовж тридцяти п'яти років державні чиновники України, які опікувалися питаннями релігії та свободи совісті, починаючи від Ради у справах релігій при Раді Міністрів УРСР і до теперішньої Державної служби України з етнополітики та свободи совісті, спільно з церковниками від упц мп «напрацювали» на декілька статей Кримінального кодексу України, зокрема скоїли низку службових (посадових) злочинів.

Це і зловживання владою або службовим становищем; і перевищення владних або службових повноважень; і службове підбурення; і службове недбалість».

Отже, в радянські часи питаннями релігії і церкви опікувалася КІПРС.

Під час повномасштабного вторгнення росії, 27 травня 2022 року, найбільша релігійна конфесія країни — УПЦ московського патріархату — ухвалила рішення внести зміни до власного статуту, прибравши згадки про московський патріархат, мовляв, «самостійні та незалежні».

Знаючи про колаборантів у рясах, суспільство сприйняло ці вистави церковних служителів путіна як шоу.

Однак прийняте рішення потребує редагування статуту — прибрати з нього всі згадки про москву, що спрощує існування парафій УПЦ МП та може уповільнити процес їх переходів до Православної церкви України.

Нагадаємо, що ще в грудні 2018 року парламент ухвалив закон, згідно з яким будь-яка релігійна організація, керуючий центр якої розташований у країні-агресорці, зобов'язана згадувати про це у своїй назві. За цим законом, УПЦ МП мала провести «ребрендинг» і називатися РПЦвУ, тобто Російська православна церква в Україні. Власне, схожа назва в неї була до початку 90-х років. На практиці закон не застосовується і досі, згідно з офіційною реєстрацією Міністерства юстиції, в Україні є лише УПЦ і немає жодної УПЦ МП.

Зміни в статуті тепер дають можливість єпископам та священникам УПЦ МП не змінювати конфесії під тиском місцевої влади

■ БОЖЕ Ж МІЙ!

ФСБшне православ'я

Київської митрополії московського патріархату юридично не існує.

Анулювати тоталітарну секту УПЦ МП можна за два дні

та аргументувати своє небажання формальною незалежністю церкви.

Корінь зла ребрендингу

Отже, відправною точкою всіх юридичних порушень під час ребрендингу й функціонування УПЦ МП, завдяки яким Київська митрополія московського патріархату існує незаконно, можна вважати 1990 рік.

Саме тоді в СРСР почалися відцентрові тенденції, в Україні було прийнято Декларацію про державний суверенітет, а далі — 24 серпня 1991 року проголошено Акт про Незалежність України.

У 1990 році архієрейський собор російської православної церкви (РПЦ) надав Українському екзархату статус церкви (упц мп). Український екзархат ніколи не був окремим релігійним утворенням, а просто адміністративно-територіальною одиницею. Зрозуміло, що й статусу юридичної особи він не мав.

До речі, в РПЦ таких екзархатів було чотири. Керував українською екзархією митрополит Київський і Галицький, патріарший екзарх України Філарет. Він і добився, щоб у 1990 році екзархат перейменували в Українську православну Церкву.

Варто зазначити, що в союзному законодавстві до 1990 року ніколи церква не мала статусу юридичної особи. На росії у 1990 році законодавчі зміни надали церквам такий статус. В Україні — ні.

І от 22 квітня 1991 року виходить Закон України «Про свободу совісті і релігійні організації». До цього діяв просто статут про управління, прийнятий 25-27 листопада 1990 року. Це суто церковний документ, який ні не потребує реєстрації, але чомусь керівництво УПЦ МП й чиновники його зареєстрували.

Згідно зі згаданим законом, що набув чинності 6 червня 1991 року, УПЦ необхідна була репрезентація у зовнішньому середовищі через релігійні центри або управління.

Як потрібно було узгодити всі юридичні нюанси? Як зазначає Валентин Волинець, статут, котрий був ухвалений 11 лютого 1991 року священним синодом упц мп, до прийняття закону, необхідно було повернути на доопрацювання, щоб привести у відповідність із новим законодавством.

Але так ніхто не зробив. Автори цієї правової афери, центровим питанням котрої є майно, пішли далі, і 5 серпня 1991 року зареєстрували його, коли вже два місяці діяв згаданий закон. Цивільний статут Української православної церкви визначив цивільну правосдатність УПЦ, що входить до складу московського патріархату, в особі її центру — Української митрополії. До статуту додали свідоцтво, але не універсальне, а лише для операцій у банківських установах. Тобто українська філія МПЦ так і не стала юридичним суб'єктом.

«Момент реєстрації статуту, 5 серпня 1991 року, можна вважати вчиненням злочину. Тут і службове підбурення, й зловживання владою та службовим становищем, що є кримінальним злочином, — вважає адвокат Волинець. — І саме це потребує правової оцінки для того, щоб у релігійному середовищі України відновити законність».

У грудні 1998 року Собор єпископів УПЦ ухвалив нову редакцію Цивільного статуту. А через рік було затверджено указ про його ухвалення.

І раптом цей оновлений статут виявляється документом вже (увага!) Київської, а не Української митрополії.

Один злочин тягне за собою інший. Бо для того, щоб утворити саме Київську митрополію, необхідно було скликати Помісний собор. Він і тільки він може прийняти рішення про зміну однієї назви на іншу або створення нової митрополії з новою назвою. А цього не було зроблено.

Києво-Печерська лавра: очистити українське православ'я.

Стягання багатства, майна, слави і влади

Чиновницько-релігійні ділки розуміли, що якщо вони зареєструють цей статут 1999 роком і навіть проведуть Помісний собор, то втраять те, що вони «напрацювали» з 1988 року. Всі створені ними монастирі стануть незаконними й нелегітимними. Тому на статуті з'являється дата створення Київської митрополії — 1991 рік. Хоча формальне оформлення, нагадаємо, було в 1999 році. От вам і ще одне службове підбурення.

Отже, де-юре Київської митрополії московського патріархату не існує з простої причини — відсутності відповідного рішення уповноваженого на це органу. У 2007 році Синодальна комісія, куди входили й світські особи, зокрема юристи, рекомендувала вживати замість «Українська» — «Київська митрополія». Але така комісія також не має права механічно міняти назву митрополії.

Також одне з важливих питань — матеріальне, воно стосується майна, що передавалось компартійними органами в 1988—90 роках. Акти цих передач також нікчемні, а рішення нелегітимні, бо не мала права КІПРС передавати на реєстрацію будь-яке майно суб'єкту без юридичного статусу.

Це було суто політичне рішення. Таке, якого не вистачає ні сьогоднішній чинній владі, ні судовій системі, аби навести порядок у московсько-церковному мракобіссі на території України.

Переформатувати канонічну аномалію

УПЦ МП мала достатньо часу для того, щоб виконати вимоги Закону від 2018 року і позбутися церковно-канонічних зав'язків

із московським патріархатом. Власне, на це і був розрахунок — не заборонити церкву, а українізувати її, позбавити зовнішніх російських впливів, очистити від колаборантів та започаткувати конструктивний діалог із Православною церквою України.

Тому сьогодні питання треба вирішувати швидко й радикально. Адже це канонічна аномалія, коли в Україні, яка має Томос про автокефалію, паралельно існує ще й релігійна юрисдикція країни-окупанта.

Який вихід? Лакмусовий папірець — це процес урегулювання скандальних питань у лаврі. Суди — поганий варіант, вони можуть тривати довго, а питання треба вирішувати негайно.

Юрист Валентин Волинець пропонує досить простий шлях, аби екстрадувати на духовну й ментальну вочину ворогів у рясах.

«Щоб швидко зруйнувати це московське мракобісся, треба позбавити УПЦ МП статусу юридичної особи. І це можна зробити в адміністративному порядку, адже в нас є всі необхідні для цього документи. Але необхідна політична воля чиновників. Невідкладно треба провести колегію ДСЄСС і скасувати реєстрацію. Наступного дня після колегії ми внесемо рішення в реєстр — і їх виключать із нього як юридичну особу. Скасувати все й покласти цю п'яту колону УПЦ МП, яка зараз перетворюється на тоталітарну секту, на лопатки, можна протягом двох днів».

Отже, ще один тест для влади швидко покінчити з попами, які під рясами носять погони ФСБ і які загалом підірвали довіру українців до православ'я.

■ ПЕРЕДПЛАТА-2023

Разом — до перемоги!

Поспішіть передплатити «Україну молоду» на четвертий квартал

«Україну молоду» у своїх відгуках і читачі — як зі столиці, так і з глибинки, — і колеги-журналісти оцінюють як головну національну газету держави. Редакція «УМ» і надалі намагатиметься бути гідною такої високої оцінки і вашої уваги, шановні читачі.

Нині триває передплата на четвертий квартал. Передплатити «Україну молоду» можна до 18 вересня, і ви отримуватимете газету з жовтня. Оформити передплату можна у відділеннях поштового зв'язку, в операційних залах поштамтів, у пунктах приймання передплати, на сайті ПАТ «Укрпошта» www.ukrposhta.ua, ДП «Преса» www.presa.ua, як за електронною версією Каталогу видань України «Преса поштою», так і за друкованим Каталогом видань «Преса поштою».

До наших постійних читачів ми традиційно звертаємося: якщо ви багато років передплачуєте «Україну молоду» — порадьте передплату і своїм родичам, друзям, сусідам, знайомим.

Передплатна вартість «України молоді» на 2023 рік:

на місяць — 52 грн. 86 коп.,
на два місяці — 105 грн. 72 коп.,
до кінця року — 158 грн. 58 коп.
Передплатний індекс — 60970

Для організацій, юридичних осіб:

на місяць — 67 грн. 86 коп.,
на два місяці — 135 грн. 72 коп.,
до кінця року — 203 грн. 58 коп.,
Передплатний індекс — 01555

«Укрпошта» додатково за саму процедуру оформлення передплати бере: на місяць — 5 грн., на три місяці — 10 грн.

Ганна ЯРОШЕНКО

■ ПРАВО НА ВОЛЮ

«Мамо, я живий. Цьом!»

«Азовець» із Полтави рік і чотири місяці перебуває в російському полоні

От уже рік і чотири місяці один з оборонців Маріуполя — уродженець Полтави Олександр Прохоренко — перебуває в неволі. Мати 26-річного військового, Наталія Ківа, говорить, що більше не може мовчати.

«Я не знаю, як формуються списки на обмін військовополоненими, кому при цьому віддають перевагу, — зокрема зазначає вона. — Та в мене більше немає сил мовчати. Чудово розумію, що не тільки мій син зараз мучиться в російській буцегарні. У полоні досі лишаються приблизно 700 захисників Маріуполя з окремого загону спеціального призначення «Азов». Отже, маємо боротися за кожного».

«Ми виходимо з «Азовсталі» — і тепер починаються найтяжчі часи»

Свого часу полтавець Олександр Прохоренко свідомо обрав професію захисника Вітчизни. Наталія Ківа запевняє, що син дуже хотів служити в армії, аргументував це тим, що воліє знайти себе. «Спочатку служба Сашка проходила в Києві, він потрапив у розвідку, — пригадує жінка. — Через місяць ми з чоловіком поїхали на церемонію складання військової присяги на вірність Батьківщині. Принагідно всім нам повідали про переваги військової служби за контрактом. Я тоді сказала Сашкові: не здумай, мовляв, перейти на контракт. Він мене заспокоїв. Та минуло небагато часу — і син підписав контракт про проходження служби в ЗСУ. А після закінчення терміну його дії уклав ще один контракт».

Під час служби в армії Сашка здобув ще й професію кінолога — він дуже любить собак. А коли поставив собі за мету стати одним з «азовців», то, щоб довести свого, доклав усіх зусиль. Я саме була на заробітках у Польщі, і от Сашка надсилав мені фото, на якому в нього отакенний набряклий і почервонілий палець на носі. А він якраз мав здавати легкоатлетичний крос. І що ви думаєте? Син звертається по допомогу в приватну клініку, після чого біжить крос у шльопанцях і таки здає його на «відмінно». Він завжди жив за принципом: бачу ціль — не бачу перешкод».

Так, пройшовши суворий відбір, Олександр Прохоренко опинився в бригаді НГУ «Азов». Забрав до Маріуполя свою дівчину Ано — вони познайомилися, коли хлопець ніс службу в столиці, і відтоді були разом. А два роки тому молоді люди побралися.

«Ім так подобалося місто Марії. Вони винаймали там квартиру, яку Сашка мряв викупити. Тоді ще ніхто напевно не знав, що всі плани невдовзі зруйнує повномасштабна війна, — продовжує свою розповідь пані Наталія. — За кілька днів до відкритого вторгнення росії в Україну син зателефонував посеред ночі. Виконуючи його прохання, 22 лютого мій чоловік поїхав до Маріуполя, аби забрати Сашину дружину та їхнього собаку. Аня зовсім не взяла речей, бо думала, що їде до Полтави на тиждень або щонайбільше два, — добре, що хоч документи забрала. Спочатку Сашка писав, що не відбувається нічого страшного, — отак нас заспокоював. Я все ще перебувала в Польщі, тож як син, так і інші домашні мені багато чого не розказували, щоб у мене «не з'їхав дах»».

Першого квітня Сашка був поранений. Я ж дізналася про це аж у серпні, коли вже була вдома, та й то випадково (так вийшло, що отримала відео, на якому сину обробляють рани). Як з'ясувалося, усі в родині про це знали, але від

Уже 16 місяців рідні та близькі не бачили Олександра Прохоренка.

Олександр Прохоренко дуже любить собак, а вони — його.

мене вирішили утаїти. Сашка виходив на зв'язок україно мовно. Звичайно одержувала від нього скучні повідомлення: «Мамо, я живий. Цьом!». Коли ж він разом із побратимами опинився на металургійному комбінаті «Азовсталь», що став фортецею для захисників Маріуполя, відтоді від Сашки, вважай, не було ніякої інформації.

У мене 11 квітня день народження. Та син надіслав SMS-привітання напередодні: «Мамочко, з днем народження! Вибач, що вітаю заздалегідь, — не знаю, коли ще буде зв'язок». Потім SMS-повідомлення від нього стали надходити приблизно раз на місяць. «Мамо, я вас усіх люблю. Цьом!» — ото й усе. Звичайно, я в той час 24 години на добу стежила за тим, як цілих 86 днів у повному оточенні наші військові тримали оборону Маріуполя, тож добре собі уявляю, що пережила моя дитина. 17 травня перед виходом наших захисників з «Азовсталі» від Сашки надійшла SMS-ка такого змісту: «Ми виходимо за наказом — і тепер починаються найтяжчі часи».

За словами Наталії Ківи, вони всією родиною передивилися відеозаписи виходу наших бійців, яким вдалося вижити, з «Азовсталі» в надії побачити в одному з кадрів Олександра. Та все марно.

«Я помітила когось начебто дуже схожого на Сашку. Потім збільшила зображення, придивилася й засумнівалася: може, це й не він. Розумієте, син був з бородю. Водночас багато його побратимів носили бороди, — зауважує жінка. — А далі був терористичний акт в Оленівці, здійснений російськими окупаційними військами проти полонених «азовців». Коли це трапилося, я цілу добу мовчала, немов закам'яніла, навіть не плакала — просто чекала хоч якоїсь вісточки. А ввечері наступного дня Сашка знайшов можливість зателефонувати, аби повідомити, що він живий. І тільки після цього в мене полилися з очей ясні сльози. Потім ще кілька разів син надсилав SMS-ки — із різних телефонних номерів. А 26 вересня навіть зателефонував дружині вночі. Проте відтоді (от уже майже рік) про нього ні слуху ні духу».

У відповідь на запит рідних одразу після Нового року надійшло SMS-повідомлення від патронатної служби «Азова». Пані Наталія цитує його напам'ять: «Олександр Прохоренко станом на 31 грудня 2022 року перебував у СІЗО № 2 міста Таганрога Ростовської області росії. Почувався добре, наскільки це можливо в тих умовах».

«Після одного з обмінів полоненими у травні цього року один звільнений із полону хлопчина поклявся Ані, що справді бачив Сашку на шикунанні в СІЗО Таганрога. Уточнив, що навіть кількома словами з ним перекинувся. І я відчуваю, що син живий. Але іноді, бува, накриває хвиля страху і зневіри — в такому разі можу і 2 дні проплакати, — зізнається мати військовополоненого. — Звичайно ж, стараюся відганяти всі негативні думки, що настирливо лізуть у голову. Хоч це вдається з перемінним успіхом».

Знаєте, у 2017—2018 роках Сашка аж 9 місяців ніс службу в зоні АТО/ООС — зголосившись добровольцем, пробув там осінь, зиму й весну. Ми вислали туди все, від розкладачок, ваянок до ліхтариків, причому не в одному екземплярі, бо син, зрозуміло, злиму там не сам. За ті 9 місяців аж дещо призвичаїлися жити в постійній тривозі й напрузі. Адже Сашка тримав оборону на самісінькому «нулі» — іноді скидав мені відео, на якому було видно сепарів. Але навіть тоді я не переживала такого пекельного болю й розпачу, які зараз ніби з'їдають мене зсередини».

На війні зрозумів, наскільки любить життя

«Сашка часто говорив Ані: мені так, мовляв, подобається жити в Маріуполі й служити в «Азові», якби не одне «але»: колись може розпочатися масштабна війна. Він, як і багато хто, це передчував. Аня ж пригадує, що, коли проводжала Сашку в чергове спецвідраження, обнімаючи його на сходовому майданчику, мимоволі ловила себе на думці, що колись це може бути востаннє. Так воно й сталося. Із цим горем, із болем, що терзає душу, і живе останні рік і 4 місяці вся наша родина, — ділиться далі полтавка. — Моя мати Любов Михайлівна не справилася з ними — нещодавно пішла в засвіти. Коли стався теракт в Оленівці, захворіла: стрес був настільки сильний, що після нього вона так і не змогла піднятися. Сашка не знає, що його бабусі вже немає серед живих. А я прошу неньку, щоб вона тепер оберігала його з небес».

Наталія Ківа мала хорошу роботу в Польщі (у шпиталі) — отримавши карту побиту, могла офіційно працювати там до 2025 року. Але після того, як Олександр потрапив у полон, говорить, просто не змогла — опустилися руки, усе враз втратило свою цінність. Хоч би що робила — думки наворачалися до сина, котрий страждає в російській неволі.

Наталія Ківа зі старшим сином Олександром і меншим — Михайлом. Фото надані Наталією Ківою.

«Торік, було, заморожую ягоди й поринаю в мрії: Сашка смакуватиме, коли повернеться додому. Дивлюся: у всіх персики вже відійшли, а в мене на дачі ще навіть не поспіли. Точно, припускаю, чекають Сашка. І цього року так само багато ягід, фруктів та овочів заморозила — усе найкраще тримаю для нього, — сумно усміхається пані Наталія й знову ворухить спогади. — У сина дуже сильний характер. Поставивши собі щось за мету, він завжди досягав її. Хоч не скажу, що добре навчався в школі. Коли закінчував 11-й клас, то разом з обов'язковими предметами мав скласти іспит з однієї з дисциплін на вибір. І от Сашка вибрав історію. Після цього до нього підійшов учитель історії й порадив: не ганьбися, мовляв, вибери інший предмет. І що ви думаєте? Сашка отримав на тому екзамені найвищий бал. Потім хвалився, що вчитель історії, яким побачивши його у громадському транспорті, навіть обняв і поцілував».

В армії син раптом захопився читанням, причому саме складних філософських книжок. Цей дивний для мене книжковий світ настільки затягнув його. У нас на дачі є одна з таких книг, яку подарував сину побратим з «Азова» з позивним «Хвойний». Дарчий напис на ній гласить: «Сашко, це комплімент твоєму розуму. Читай і насолоджуйся». На жаль, того хлопчини вже немає серед живих, тож ми бережемо цю книжку як пам'ять про нього».

«Мій молодший брат багато чого побачив на своєму короткому віку, — так говорить про Олександра Прохоренка його двоюрідна сестра Оксана Ульхова. — Брав участь в АТО/ООС, маючи за плечима всього 21 рік. У перші дні після початку повномасштабної війни він телефонував нам з іще одним двоюрідним братом. У нас була домовленість про те, що за найменшої можливості Сашка даватиме про себе знати. І він старався її дотримуватися. Проте з часом повідомлення від нього ставали все рідше й рідше. Як правило, вони були такого змісту: важко, але ми, мовляв, тримаємося. А далі йшли звичні слова: не переживайте, усе буде гаразд».

Одне з повідомлень Сашки запало мені в самісіньке серце: «На війні я зрозумів, наскільки люблю життя». Щовечора перед тим, як заснути, молюся, щоб його оберігали всі святі. Вірю: оскільки брат народився на Покрову, в нього дуже сильні покровителі. Хочеться, щоб він відчував, як ми його

любимо, чекаємо, як нам його бракує. Загалом було б добре, якби всі українські воїни повернулися з полону, адже кожна людина комусь дорога. І коли читаєш новину про черговий обмін військовополоненими, перше, що спадає на думку: яке щастя! А коли знайомишся зі списком і в підсумку розумієш, що серед звільнених знову немає твого брата, тоді, звісно, стає сумно на душі. І отак щоразу. На жаль, така наша нинішня реальність».

Моляться за повернення Олександра Прохоренка, а також інших полонених до своїх домівок і в Свято-Михайлівському храмі Харківсько-Полтавської єпархії ПЦУ, прихожанкою якого є Оксана Ульхова. «Це наш спільний біль, — говорить настоятель цього храму — обласний благочинний, протоієрей Олександр Горай. — Адже наші захисники перебувають у нелюдських умовах, де порушуються всі можливі норми та права, — ми бачимо, наскільки понівечені фізично й духовно повертаються вони з полону. І влада, і суспільство, і церква — усі ми разом маємо докласти максимум зусиль, аби всі полонені якомога швидше опинилися на волі й возз'єдналися зі своїми рідними. Кожної служби ми підносимо до Бога свої молитви за нашого земляка Олександра Прохоренка та інших воїнів».

Тим часом Наталії Ківі здається, що вона чекає сина цілу вічність. Жінка говорить: коли нарешті побачить свою кровинку, почує знайомий до болю голос, то буде справжнє диво.

«Відверто кажучи, навіть не знаю, як це витримати, — на очах пані Наталії бринять сльози. — Ми з чоловіком і меншим сином раз на тиждень навідуємося з дачі до полтавської квартири. І я щоразу уявляю, що от ступаю на поріг своєї оселі й очам своїм не вірю: Сашка вдома. Або на дачі щось роблю й думаю: от зараз скрипне хвіртка — і син з'явиться на видноколі. Він любить робити подібні сюрпризи. Я вже й Ано попередила: ніяких сюрпризів, бо моє серце може не витримати. Знаєте, що образливо? Спочатку весь світ кричав про «азовців», вони були в усіх на вустах. Потім стали згадувати про них усе рідше й рідше — будь-які новини, як відомо, довго не живуть».

Отак потихеньку все забувається або ж входить у звичку. І це просто страшно. Іще під час служби в зоні АТО/ООС син якось сказав, що колись напише книжку про цю війну. Сподіваюся, що так і станеться».

Лариса САЛІМОНОВИЧ
Харків

Харківський район Північна Салтівка кацапи обстрілювали з особливою жорстокістю і з усієї наявної зброї, тому тут немає багатопверхівок, куди б не прилетіло бодай щось руйнівне і смертоносне. Запустити повноцінне життя на крайніх від кільцевої дороги вулицях комунальники не можуть і досі, тому будинки-примари вдруге зимуватимуть без вікон і з пробитими стінами. Що від цього житла залишиться після чергових морозів, хуртовин і крижаних дощів — фахівці прогнозувати не беруться. Але харківські чиновники й далі годують зневірених безхатків байками про те, що запліснявілі крихкі руїни вони колись обов'язково відремонтують.

Повний намет відчаю

Біля розбитого будинку по вулиці Наталії Ужвій, 78 фактично все літо стояв намет із написом «Ми хочемо жити вдома». У ньому мешкала Світлана Орехова разом із чоловіком та сином. Родина тривалий час винаймала житло, але потім переселилася до рідного під'їзду. Свій відчайдушний крок жінка пояснює не лише втомою від поневіряння по чужих кутках, а й бажанням нагадати місцевій владі про біди таких містян, як вона сама.

Із пожитків у наметі — ковдра, простиралло і подушка. Це все, що лишилося сухим після того, як залило їхню квартиру дощем. Помешкання сусідів зверху наразі вже ремонтують, а цій родині поки що ніхто нічого не обіцяє. «Над нами вигоріло геть усе — від четвертого до дев'ятого поверху. Усі стояки, — розповіла «Суспільному» пані Світлана. — Ми спілкувалися з будівельниками. Вони прямо кажуть, що проведений ними ремонт не дає нам жодних гарантій. Тобто вони щось зроблять, а стіни пізніше можуть скластися просто на нас. Дуже страшно. Постійно щось сиплеться зі стелі. Приберу, а наступного дня знову лежить пилюка на пальцях завтовшки».

У сюжеті також показали скромний обід людей, яких об'єднала війна. Хтось приніс апельсин, хтось помідор, ще хтось м'ясо і хліб. Воду беруть у крані, який вивели на вулицю з підвалу. Гуртуються разом, аби відчуті бодай якусь підтримку. А ще бояться зими, яка для салтівських безхатків буде вже другою. Найбільше ж їх лякає невідомість, оскільки у мерії й досі не обіцяють нічого конкретного. «Ми постійно подаємо проектні рішення, підкріплені експертними звітами, — повідомив «5 каналу» директор департаменту ЖКГ Євген Пасенов. — Тобто це готова проектно-кошторисна документація. І надалі, як місто Харків, ми подаємо, подаємо, подаємо, розраховуючи на те, аби руйнування і кошти, які виділяє держава у формі субвенції, були співставними. Але поки що ситуація далека від реальності».

Харків уже отримав з бюджету на відбудову 1 мільярд 364 мільйони гривень. Чиновники кажуть, що цих грошей вистачило лише на відновлення 15 будинків, 40 шкіл, дитсадочка та лікарні. Фінансові ж потреби в рази більші. У мерії вже підраховували понесені збитки і запевняли, що для відбудови проблемної інфраструктури місту потрібно щонайменше 9,5 мільярда доларів. І це ще дуже приблизні підрахунки. Особливо дорого коштують ремонт розбитих підземних комунікацій, оскільки йдеться про затратні приховані дефекти. Саме тому, за словами мера Ігоря Терехова, місто розраховує на багатовекторне фінансування, включно з коштами Світового банку і ЄБРР.

У свою чергу прем'єр-міністр Денис Шмигаль повідомив, що

Відновлений трестом «Житлобуд-1» будинок на вул. Холодногірській, 3 уже дав тріщини.

Фото Дмитра Кузубова.

для відновлення дев'яти регіонів, які постраждали від обстрілів, держава виділила цього року 16 мільярдів 369 мільйонів гривень. Найбільшу суму — 2,5 мільярда — отримала Харківська область. Але урядовці незадоволені тим, як місцеві чиновники освоюють надані кошти. «Увесь цей ресурс виділяється не просто так, а під конкретні проекти та завдання, які стосуються критичної інфраструктури, соціальної сфери, підготовки до зими, відновлення життя у громадах, — прокоментував ситуацію він. — Утім, на жаль, на місцях використання цих коштів відбувається занадто повільно. Сьогодні ми провели нараду з керівниками обласних військових адміністрацій, розглянули проблемні питання, з'ясували, що саме не дозволяє нам рухатися швидше. Вже на наступне засідання уряду очікую від Міністерства інфраструктури та Агентства з відновлення на проекти рішень, які дозволять пришвидшити процес».

Припустимо, кошти є. Що далі?

У Харкові на сьогодні зруйновано або пошкоджено понад 5 тисяч будинків, чимало лікарень, половина шкіл та садочків. Минулого року, за словами Ігоря Терехова, змогли відновити дві сотні будівель, але цього літа ударні темпи пішли на спад. У результаті жителі тієї ж Північної Салтівки не лише не можуть повернутися до своїх квартир, а й отримати довідку про теперішній статус свого житла.

Скажімо, якби чиновники в мерії визнали той чи інший будинок зруйнованим, то люди могли б подати документи на отримання сертифікату і самі вирішували б житлові проблеми. Але у та-

ВІДБУДОВА

Життя без статусу

Мешканці зруйнованої рашистами Північної Салтівки стали заручниками місцевих чиновників, які не видають їм довідки про стан понівеченого житла

Життя в наметі як форма протесту.

Фото «Суспільного».

Кваліфіковані спеціалісти, що наразі вкрай потрібні місту, краще знайдуть собі роботу на чужині, аніж житимуть з думкою про аварійні конструкції. Ба більше, будівельники, які проводять у зруйнованих «висотках» ремонт, кажуть, що їхнє завдання — полагодити загальні площі. Що ж стосується самих квартир, то власники змушені будувати наводити лад там самі, включно з проведенням внутрішніх комунікацій. Чи під силу впоратися з такою проблемою людям, які через війну втратили колишню стабільність, наразі нікого не цікавить.

Через це демографічна ситуація у місті, на відміну від довоєнного часу, дуже невтішна. На думку Ольги Клейтман, якщо мерія не оговтається й не запропонує безхаткам прийнятний варіант вирішення їхніх житлових проблем, то Харків може перетворитися на конгломерату, де мешкає 80 відсотків пенсіонерів, а решта — військові. «Треба думати про те, як тут втримати людей і як повернути їх сюди, — переконана вона. — Інакше ризикуємо втратити ці території. Я бачу, що слово «відбудова» наразі використовується тільки в сенсі заробити гроші під час війни».

Політ небесних журавлів

Більшість проектів з відновлення зруйнованого житла реалізовує в Харкові трест «Житлобуд-1», але не всі «ощадливі» містяни залишилися доволені виконаною роботою. Як повідомив Харківський антикорупційний центр, під час дослідження пошкоджених будинків з'ясувалося, що кінцевий результат часом викликає мало запитань. Навіть на багатопверхівці в Холодногірському районі, де красується банер згаданої організації та Ігоря Терехова, вже почала відлущуватися штукатурка.

Але, незважаючи на реальну прозу життя, Харків продовжує жити в основному глобальними ідеями. На зміну розпіреному генплану міста, який брався створити фонд відомого британського архітектора Нормана Фостера (наразі роботу нібито тимчасово припинили),

з'явилася захоплива гра під назвою «Конкурс проектів з відбудови Північної Салтівки».

У заході, організованому канадським архітектурним бюро WZMH Architects, взяли участь 369 учасників. Серед них — як студенти, так і досвідчені архітектори. «Перші три місяці війни я прожив в одному зі сховищ Салтівського району Харкова, — розповідає у пресрелізі конкурсу один із його учасників Ярослав Лебединець. — Я відчув тут абсолютно новий стан життя, нові правила та нову естетику. Всі ці правила нового буття я виразив у своєму проекті. Салтівка в майбутньому для мене — це не тільки про комфорт, це про сенс, який виник у жителів цього району, про їхні враження та спогади, які мають не травмувати, а стати сенсом жити далі».

На противагу цій красивій історії в реальному вимірі знайти життєздатний сенс мешканцям Північної Салтівки сьогодні досить непросто. Скажімо, зараз до Світлани Орехової постійно ходять журналісти, аби поцікавитися її досвідом виживання в наметі. З незмінною постійністю вона всім показує свою квартиру на третьому поверсі, у якій будівельники відмовилися ремонтувати тріщини на стелі. «Сказали, що це вони робити не будуть, бо в них у плані такого немає, — бідкається жінка. — Є тільки дві стіни з чотирьох у плані. Також нам відмовили в ремонті спальні та кухні. Пробачте, як можна відновлювати квартиру так? Дві кімнати, де все в тріщинах, відновлюють, а інше не треба? Як це?».

А ось іще одна історія, яку виданню DW переполювала мешканка цього мікрорайону пані Тетяна. «У нашому будинку розбито всі вікна й двері, розійшлися стіни, — каже вона. — Нам обіцяли відновити все, кран працював, навіть поверхи поставили, але основні комунікації поки не підключено тому що немає фінансування. Ми просимо допомогти мешканцям нашого будинку, адже йде друга зима. У нас не забиті вікна, у нас не вмикається опалення, у нас немає води і в половині будинку немає газу. Фактично в будинку, куди вже повернулося понад десять сімей, із комунікацій є лише світло».

ОСВІТА

Знання мови відкриває двері

Як у німецькому університеті українці здобувають освіту

Ксенія ЛЯПІНА
Регенсбург, Німеччина

У зв'язку з війною, яку 24 лютого розпочала росія проти України, багато українців були вимушені виїхати за кордон, рятуючи свої життя та життя своїх близьких і дітей. Багато країн відчинили для нас свої двері й надали притулок. Так, Німеччина допомагає українцям не тільки з житлом, а й із пошуком роботи, вивченням мови та місцем навчання, а також надає соціальну допомогу.

Почесний професор Папа Римський Бенедикт XVI

Один із провідних вищих навчальних закладів Німеччини Регенсбурзький університет надає можливість українцям вивчити мову до найвищого рівня C1. А після цього вступати на бакалавра або магістра за обраною спеціальністю.

Uni Regensburg був заснований у 1962 році. Його найвідоміший викладач — Папа Римський Бенедикт XVI — працював у ньому як професор до 1977 року і досі залишається його почесним викладачем.

Зараз студенти мають можливість навчатися на 12 факультетах, зокрема вивчати гуманітарні науки та медицину.

Університет активно співпрацює зі Східнобаварським технічним університетом (OTH Regensburg), куди можна вступити на 8 технічних факультетів. Разом із цим закладом Uni Regensburg утворює велике студентське містечко, де місцеві студенти та іноземці разом навчаються й активно проводять час поза заняттями.

Центр мови та комунікації

Для всіх студентів Uni Regensburg, OTH, співробітників університету та запрошених студентів при Регенсбурзькому університеті працює центр мови та комунікації. Саме тут є курс під назвою «Німецька мова як іноземна», куди університет набрав та спрямував українців, котрі бажають розпочати в Німеччині свій освітній шлях.

Університет веде студентів українців від початкового рівня A1 до кінцевого C1. Знання мови на цьому рівні відкриває двері до вступу на спеціальність у німецький вищий навчальний заклад.

Вивчення мови для українців безоплатне — за них їхнє навчання фінансує спеціальна освітня програма. Єдиний внесок, який зараз має зробити український студент, — це семестрова оплата студентського квитка, який працює як проїзний, а також купити підручники.

Дізнаються українці про таку можливість від університету, як правило, через знайомих німців. Так сталося зі студентом курсу, 19-річним українцем Платоном. Власники будинку, в якому він тимчасово проживає, запропонували йому вступити до німецького університету й дали контакти професора, який своєю чергою розповів про процедуру вступу та скерував хлопця спочатку на курси німецької мови. Зараз Платон склав іспит та отримав рівень B2, а після завершення наступного рівня — C1 — хлопець хоче вступити на бакалаврський ступінь освіти.

«Перш ніж вступити в університет повноцінно на спе-

ціальність, я маю пройти один рік навчання у спеціальній установі, яка прирівнює українську середню освіту до німецької, — так званий Abitur. Теоретично, з зимового семестру цього року я можу розпочати навчання в Регенсбурзькому технічному університеті (OTH) на інженерії, проте я хочу вступити на BWL («Економіка підприємства»).

У мене є інші варіанти університетів, окрім OTH, — наприклад, я розглядав вищі навчальні заклади в Мангаймі, Гайделберзі та Тюбінгені. Куди точно вступитиму — ще не знаю, адже, на жаль, комунікації часто не вистачає», — розповів Платон.

Втім хлопець не втрачає час і наразі, паралельно з вивченням мови, працює перекладачем з української мови на німецьку у волонтерській установі. Рівень німецької мови, який отримав у центрі мови та комунікації в Регенсбурзькому університеті, він оцінює достатнім для комфортного проживання в Німеччині. Проте вдосконалив би свої знання з граматики: «Дуже сподобався темп навчання, бо за короткий проміжок часу ми змогли опанувати мову з нуля, що допомагає нам зараз у нашому повсякденному житті. Наш курс A1 розпочався в травні 2022 року, а C1 ми маємо завершити вже наприкінці січня 2024 р.».

Як було у Харкові?

Платон зазначає, що насправді Німеччина — дуже повільна країна, і саме це відрізняє німецьку систему освіти від української. Хлопець рік навчався в Харківському національному автомобільно-дорожньому університеті на спеціальності «Транспортні технології», але через вимушений переїзд у Німеччину йому довелося покинути українську альма-матер. Втім тепер він може порівняти німецький університет з українським.

«У Харкові в мене не було так багато запитань щодо навчання, — наша система освіти набагато легша та й рідна, я розумію, що й кому від мене треба. Проте все одно щотижня ми мали зустріч із нашою кураторкою, де ми могли розповісти про всі проблеми, поставити запитання та отримати на них відповіді. Окрім цього, ми мали персональний номер кураторки та могли звернутися з будь-яким питанням у будь-який час.

У Німеччині система комунікації побудована через листування електронною та фізичною поштою, і дуже часто не через персональні електронні адреси, а через адреси установи або конкретного відділу.

Дуже відчутний повільний темп німецької системи освіти. В українському універси-

Регенсбурзький університет.
Фото: br.de.

теті можна розв'язати проблеми набагато швидше, за дуже короткий термін.

А в німецькому навчальному закладі треба чекати відповіді дуже довго, адже за кожне питання відповідальні різні спеціалісти: хтось у відпустці, хтось захворів, у когось велике навантаження або короткий робочий день...

Проте що дуже відрізняє німецькі університети від українських — це відсутність будь-якого рівня корупції. Тут не приймають жодних хабарів, німці стосовно цього дуже прискіпливі», — зазначає Платон.

Спільні активності з німецькими студентами

Комунікація з німецьким студентством, за словами хлопця, радує. Студенти-німці залучають студентів-українців до спільних активностей для того, аби підтримати морально: «Наприклад, нас запрошували на баварсько-український вечір, де збиралися німці та українці. Ми приносили українські страви, вони — баварські; ми вмикали українську музику, вони — баварську. Також ми разом влітку ходили на пікнік, узимку — на різдвяний ярмарок.

Також самі українські студенти неодноразово збиралися у студентському будинку на території університетського містечка та проводили вечорниці: одного разу тематика була — «Українські традиції», іншого разу — святкували Новий рік».

Центр мови та комунікації при Регенсбурзькому університеті приймає в лави запрошених студентів з України не лише тих, хто планує вступити на бакалавра чи магістра. Не завжди причиною, чому українці звертаються до місцевого університету, є бажання подальшого вступу.

Цікава ситуація у 34-річній Ганні: жінка вирішила йти на курси саме від Uni Regensburg через те, що це зручно поєднувати з материнством.

«Я маю трьох дітей: старші донька та син — уже шкільного віку, а для молодшої доньки я шукала ясла. Моя знайома, яка допомогла мені облаштуватися в Німеччині, навчалася в Регенсбурзькому університеті.

Після Харкова Платон тепер навчається в Регенсбурзі.

Коли вчилася, народжувала дітей, тому знала про таку можливість, як ясла від університету. Туди віддають своїх дітей винятково студенти та викладачі. Жінка була дуже задоволена, хоча це було ще 20 років тому.

Для мене було важливо мати час, аби вивчати німецьку. Тому я обрала університет, аби віддати доньку в ясла та проходити там мовний курс. Така можливість дуже полегшує життя студентам та викладачам, які мають дітей. По-перше, це зручно, бо корпуси близько розташовані, а по-друге, загалом те, що є така можливість, — це супер, адже ти можеш не призупиняти своє навчання: дітей беруть у ясла з 9 місяців до 3 років», — розповіла Ганна.

Прагнення до найкращих знань

За словами жінки, деколи виникають труднощі: наприклад, коли розклад курсу не сходився з робочими годинами садочка. Проте самі ясла та методика комунікації німецьких вихователів з дітьми Ганні дуже подобається. Вона вважає, що їй пощастило і з першим учителем німецької мови, який буквально закохав жінку в німецьку.

«Найперше, на що звертаєш увагу, — це викладач. Нашим учителем був бразилець Джоао. З перших уроків рівня A1 було дуже динамічно, цікаво. Гадаю,

також через те, що в нас дуже схожий менталітет. До того ж він іноземець, як і ми, і також проходив шлях міграції, тому розуміє наші проблеми. Навчання йшло легко. Плюс мені сподобалась наша група — хоча люди й різного віку та різних професій, однак усі дуже цікаві. Я одразу змогла знайти нових друзів».

Ганна розпочала вивчення німецької мови з травня — так само, як і Платон. Та, на відміну від хлопця, жінка каже, що для неї така інтенсивна програма вивчення іноземної мови не комфортна. «Не сподобався занадто швидкий темп: заняття в нас проходять щодня, крім вихідних, по 3-4 години. Тривалість курсу одного рівня — лише 2,5-3 місяці.

Мені здається, що це замало для того, аби вивчити цілий рівень. Втім мені легко дається грамика. Вважаю, що німецька мова дуже логічна. Проте не вистачає мовної практики — я замало спілкуюся з носіями».

За фахом Ганна — юристка. Вона закінчила Київський університет імені Тараса Шевченка за спеціальністю «право». У Німеччині жінка, на жаль, за своєю спеціалізацією працювати не зможе — для цього довелося би наново проходити навчання з першого бакалаврського курсу, адже українська та німецька юриспруденції значно різняться.

Ганна поєднує навчання з материнством.
Фото Ксенії ЛЯПНОЇ.

«Зараз я проходжу курс B2, далі складатиму іспит і поки не знаю, що на мене чекає. У будь-якому разі я планую навчатися до січня — хочу вступити на C1. Мені здається, що з найвищим рівнем знань більше можливостей знайти кращу та високооплачувану роботу. Після цього, ймовірно, піду на Ausbildung — це коли ви освоюєте нову спеціальність на підприємстві (тобто навчання плюс стажування). Мої плани — подати заявку в міську адміністрацію на посаду адміністративного працівника або працівника з організації міських свят», — поділилася Ганна.

Але, незважаючи на те, що жінка не має в планах вступати до вищого навчального закладу освіти, вона зробила висновки щодо німецької системи освіти за час проходження курсу від Регенсбурзького університету та спілкування з німецькими викладачами й студентами: «Загалом мені подобається освітня система в Німеччині, оскільки студент сам обирає кількість годин, яку він хоче мати за семестр, а також кількість предметів. Це вже залежить від планів та можливостей студента, чи він хоче завершувати навчання за 4, чи за 6 років. Тобто є свобода вибору в навчаннях».

Дуже багато наукової діяльності, студенти проводять чимало часу в бібліотеці (а вона вражає навіть своїм зовнішнім виглядом!). Дуже багато практики — після кожного семестру. Це підвищує шанс студентам знайти хорошу роботу. В українському університеті особисто моя практика була, на жаль, номінальною.

Німецькі студенти більш свідомо навчаються та розуміють, для чого вони це роблять. А у нас, на мою думку, університет сприймається як етап, який ми обов'язково маємо пройти».

Система освіти гнучка та дуже індивідуальна

За німецькими законами, після здобуття іноземним студентом рівня C1 він має скласти іспит DSH як мінімум на рівень 2, а вже після цього має право подати заявку на здобуття спеціальності з зимового чи літнього семестру. Німецька система освіти гнучка та дуже індивідуальна. Тому як для студентів-німців, так і для студентів-іноземців працюють офіси з консультантами, які допоможуть студенту обрати правильний освітній шлях, і не обов'язково саме в тому університеті, до якого студент звернувся.

Якщо маєте завершену вищу освіту в Україні, можете перекласти свій диплом та знайти хорошу роботу. Проте є винятки для деяких професій (викладач, вихователь, юрист, медик тощо). До того ж у Німеччині наявність диплома про вищу освіту не є обов'язковою умовою і не завжди впливає на рівень зарплатної плати — є багато інших альтернатив навчання, окрім університетів (наприклад фахові школи, Ausbildung абощо).

Українці безмежно вдячні Німеччині за те, що надає можливість не тільки жити та працювати, а й розвиватися, отримувати професію та європейський диплом. ■

Катерина ЛУК'ЯШКО

За останніми даними Міноборони, у Збройних силах України служать 42 тисячі військовослужбовців, а разом із цивільними працівниками — 60 тисяч. Із них 5 тисяч боронять нашу землю на передовій нарівні з чоловіками. Ця цифра зростає з кожним днем.

Жінки в Україні стали великим кадровим потенціалом в армії, а цивільні пані з тилу допомагають фронту фізично та інтелектуально, закривають самотужки мільйонні збори. Про силу жіночої солідарності, найзатребуваніші запиту з фронту від захисниць, боротьбу за гендерну рівність у війську розповіла волонтерка, учасниця проекту Vidnova Fellowship Ukraine Олена Бруцька.

Армія досі більше пристосована для чоловіків

«Після демобілізації у моєму військовому квитку було написано, що я швачка. А я була учасницею бойових дій у Луганській області, в батальйоні «Айдар» штурмовиком», — коментує операторка озброєння окремого штурмового батальйону ЗСУ «Айдар», володарка ордена «За мужність» Андріана Арехта. У 2014 році бійчині за документами були діловодками, кухарками, операторками лазні, а в реальності виконували обов'язки командирок роти, снайперок, кулеметниць тощо.

Усунути несправедливість та відстояти гендерну рівність Андріана взялася разом з іншими ветеранками, науковицями, активістками, аби створити разом адвокаційну компанію «Невидимий батальйон» у 2015 році. Авторки проекту намагалися з'ясувати особливості участі жінок у воєнних діях, а також виявити успіхи й проблеми солдаток в армії. Завдяки цим старанням у 2018 році набрав чинності закон України щодо забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків під час проходження військової служби. Тоді відкрилося 63 бойові посади для жінок — повітряні сили, артилерія, танкові та зенітні війська.

Відтепер бійчині й за документами, і в реальності можуть виконувати обов'язки командирок роти, снайперок, кулеметниць нарівні з чоловіками. Але армія залишається все ще пристосованою лише для чоловіків, тому в 2018-му рух VETERANKA продовжив свою діяльність як громадська організація, аби розширювати права жінок у війську та після служби допомагати ветеранкам повернутися в мирне життя. Організація стала інформаційним каналом для і про всіх жінок-військовослужбовиць в Україні, рушійною силою для громадських діячок.

Після 24 лютого 2022 року частина ветеранок повернулася на війну, а інші сформували міцний тил. До організації приєдналися декілька десятків цивільних волонтерок і волонтерів (від «кіношників», телевізійників, архітекторів до піарників, перекладачів тощо), які невпинно допомагають країні у штабі швидкого реагування.

Хаб було створено в першу добу повномасштабного вторгнення завдяки військовому досвіду та навичкам ветеранок, які змогли швидко зреагувати. Вже 25 лютого 2022 року у штабі закуповували та доставляли перші жіночі берці 35—38 розмірів, каски, турнікети, дрони, їжу тривалого зберігання, вели переговори з митницею, Укрзалізницею...

Згодом організація стала закривати потреби і цивільних жінок, ВПО. Волонтери разом із ветеранками рятували тварин, вивозили зоопарки, першими приїздили з колонами «гуманітарки» на деокуповані території Херсонщини, Ірпеня, Бучі, з рятувальними місіями після екоциду — на Херсонщину.

РІВНІ ПРАВА

Швачка? Штурмовик!

Як жінки з тилу підтримують жінок на фронті

Фото надане рухом VETERANKA.

Що з військовою формою?

Найпоширенішим запитом з фронту від захисниць на початку повномасштабної війни стала і залишається досі жіноча військова форма. Захисниці одягнені завдяки декільком волонтерським ініціативам, одна з них — цех VETERANKA, де працюють з десятком волонтерів під керівництвом конструкторки Ганни Суворкіної.

У травні 2022 року Ганна з командою самостійно з нуля розробили лекала жіночої ергономічної форми, вивчали досвід американських та ізраїльських одностроїв. Тестували тканину шляхом підпалювання, пропускання води, орієнтувалися на стандарти Міноборони України.

Перші зразки пікселя пройшли тест-драйв передовою. В однострої з'явилися виторчки для грудей, висока талія для захисту попереку в холодну пору року, щоб запобігти хронічним хворобам. Вставки для захисту колін нарешті були на потрібному рівні (розташування колін на чоловічій формі відрізняється, як і ширина стегон. Через те, що наколінники не виконують свої функції, жінки отримують травми).

На початку осені волонтери цеху відшили утеплені демісезонні комплекти (штани та кітель на флісі), згодом відшили зимовий варіант зі зручним капюшоном. Почали відшивати маскхалати, чоловічу та жіночу білизну, бахіли для артилеристів, чохла на «Стінгери» та саперні лопатки, чохла на дрони, пончо, яке не видно в тепловізор.

Одним із топових запитів від бійчинь залишаються гігієнічні набори через те, що у фронтовій зоні знайти прокладки, серветки, ліки від молочниці, циститу — завдання із зірочкою. А військовий медичний формуляр не містить препаратів, які б відповідали гендерно чутливим потребам.

Волонтери — потужна сила тилу

На плечах волонтерів, крім речей першої необхідності, лежить забезпечення основною зброєю нинішньої війни — дронами. Гордість штабу VETERANKA — дронарня, яка виготовляє FPVдрони-«бандерики» різних розмірів, системи скиду, робить технічні вдосконалення готових дронів додатковими модулями, ремонтує «пташки» для аеророзвідниць та аеророзвідників. Понад 120 волонтерів-ін-

женерів працюють щоденно.

Частина інших волонтерок працює в інформаційному штабі, щоб організувати та закрити мільйонні збори креативними ідеями, шляхом співпраці зі ЗМІ та бізнесами. Вони зібрали на особливий реанімокарт мобіль вартістю в 3,1 млн грн з єдиною комплектацією в Україні. Особливість шпиталю на колесах у тому, що завдяки вакуумним матрацам, 2 ШВЛ-апаратам, УЗД, капнографам, інфузоматорам він може врятувати одразу 4 поранених або 8 бійців у середньому стані тяжкості. Такий стабілізаційний пункт використовують в армії НАТО.

Загалом за півтора року повномасштабного вторгнення VETERANKA відкрила близько 5 тисяч заявок від військових та цивільних. Бути у касі волонтерів та потужною підтримкою фронту з тилу — це поважна та вагома місія кожного українця!

Олена Бруцька стала учасницею проекту Vidnova Fellowship Ukraine, створеного для підтримки активних громадян, які вирішили повернутися на Батьківщину. В його рамках займається привертанням уваги до потреб жінок в українському війську, втілення ідей рівності і поваги.

«Я змогла відправити декілька посилок на фронт захисницям, написати десяток статей про жінок-військовослужбовиць, зробити проєкт «Листи з фронту» з журналом Vogue, після публікації якого спонсори задонатили на пошиття жіночої військової форми пів мільйона гривень, а також створити статті з нашими захисницями та продовжувати збирати донати для Жіночого ветеранського Руху, знайти журналістів України та світу з нашими сміливими захисницями».

Адже війна — це не тільки цифри, звільнення територій, а й історії втрат та героїчні вчинки. Vidnova Ukraine — це підтримка волонтерів, активістів, креативників, митців та спортсменів, коли в країні війна. Це як соломинка, як додаткова енергія діяти, навіть коли знеструмлена твоя домівка. Це спокій під час атаки дронів, бо в бомбосховищі ти продовжуєш упевнено робити свою справу на своїх тилових позиціях, аби відновлювати нашу Україну вже зараз», — каже волонтерка.

Vidnova Ukraine (у складі Іншої Освіти, MitOst e.V і SAP Ukraine) забезпечила менторську підтримку та 3-місячну стипендію. ■

■ ЧИТАЙ. АНАЛІЗУЙ. РОЗУМІЙ

Маркери московії: «кабак, табак, бардак»

Чому Папа Римський не знає Шевченкових слів про російських Петра і Катерину: «Це той первий, що розпинав нашу Україну, а вторая доконала вдову-сиротину»

Борис ВАСИЛЬЧЕНКО, учасник Другої світової війни

Нещодавно, перебуваючи в Санкт-Петербурзі на зустрічі з католиками московії, Папа Римський раптово заговорив «о великой русской культуре», про «великіх» Петра I та Катерину II. «Це той первий, що розпинав нашу Україну, а вторая доконала вдову-сиротину», — писав Т. Г. Шевченко.

Бідний понтифік! Як же його «підставили» ті, хто писав йому оту промову, яка викликала бурю гнівних протестів не тільки в Україні, а й у всіх, хто цікавиться ментальністю та «культурою» москвитянина, особливо після чергової кривавої війни, яку цей, за висловом Карла Маркса (т. 30, с. 306), «бич Європи — монгол» розв'язав в Україні!

Фальсифікації правди росією

Давайте розберемося, що таке культура взагалі, література і мистецтво зокрема. Чи є вони частиною життя та ментальності москаля? Чи справді можуть бути сумісні такі речі, як культура та москаль?

У той час, як у Європі в епоху «дученто, треченто, кватроченто, чінкоченто» (двохсоті, трьохсоті, чотирьохсоті, п'ятисоті роки) з'явилося безліч літературних творів, з'явилися титани Відродження, а на зміну їм прийшли майстри стилю бароко, рококо і ампір, а в московії...

Немає у московії більш авторитетного і популярного поета, письменника, естета та історика, ніж О. С. Пушкін. Отже, слово Пушкіну.

«Словесность наша, — пише Олександр Сергійович, — явилась вдруг в 18 столетии, подобно русскому дворянству, без предков и родословной». (А. С. Пушкин, СС, т. 6, М. 1962. — С. 367).

А у статті «О ничтожестве литературы русской» автор продовжує: «Долго Россия оставалась чуждою Европе. Принав свет христианства от Византии (насправді від України-Руси. — Авт.), она не участвовала ни в политических переворотех, ни в умственной деятельности римско-католического мира. Великая эпоха Возрождения не имела на нее никакого влияния». (Там же, с. 407).

«Татары, завоевав Россию, не подарили ей ни алгебры, ни Аристотеля. Сверхние ига (татар) не благоприятствовало свободному развитию просвещения. Европа наводнена была невероятным множеством поэм, легенд, романсов, мистерий и проч., но старинные наши архивы, кроме летописей, не представляют почти никакой пищи любопытству изыскателей... «Слово о полку Игореве» (украдене москвитинами у нас. — Авт.) возвышается уединенным памятником в пустыне нашей древней словесности». (с. 408).

Ну як же ж хотілося москві шляхом фальсифікації історичної правди довести, що «Слово...» є частиною культурної спадщини не України-Руси, а московії!

Свого часу Академія наук СРСР значала, що «...древний текст, хранивший все признаки благородной патины прошедших столетий (деякі дослідники писали, що мова «Слова» була предтечею козацьких дум і билин. — Авт.),

сменялся современной (?) русской речью без каких-либо признаков старинности». (Академия наук СССР. Исследование «Слова о полку Игореве». Ленинград. Изд-во «Наука». 1986. — С.186.).

Не митці, але й не найвищого ґатунку ремісники

Ще більш різку характеристику московії дав друг Пушкіна, філософ-публіцист П. Я. Чаадаєв. У 1836 р. було опубліковано його «Философское письмо», яке «отрицало за русским народом право на будущее и провозносило резкий приговор всей русской культуре: «Отшельники в мире, мы ничего ему не дали, ничего не взяли у него, не приобщили ни одной идеи к массе идей человечества». (Малая советская энциклопедия. Москва. — 1932. Кол. 681).

Свого часу «великий революціонер-демократ» (так писалося в усіх підручниках з літератури для середньої школи в совєцькі часи) В. Г. Белінський «прославився» тим, що обурився, коли дізнався, як Т. Г. Шевченко видав свій «Кобзар» та поему «Сон», де зобразив у карикатурному вигляді царя, царицю і всю імперію зла.

Маніпуляторами російські автори були щонайменше кілька століть, тож цей написав: «Здравый смысл в Шевченке должен видеть осла, дурака и пошлеца... Я не читал этих пасквиляей (а на відміну від нього цар Микола читав і страшенно розізлився, звелів заслати автора в солдати з забороною писати й малювати! — Авт.). Шевченку послали на Кавказ солдатом. Мне не жаль его, будь я его судьей, я сделал бы не меньше». (А. Н. СССР. В. Г. Белинский, т. 12. Москва. 1956. — С. 440).

Між іншим, нині Тарасу Григоровичу в усьому світі поставлено 1 тис. 386 пам'ятників, з них понад 200 — за кордоном. А скільки Пушкіну? Не більше кількох десятків. А Белінському? Та, мабуть, жодного, хіба що на могилі, якщо вона збереглась.

Слід зазначити, що література московії розвивалася (на відміну від європейської, яка розвивалася століттями) трішечки у XVIII-му і в основному в столітті XIX-му. Але це була література не народна (як, наприклад, народна поезія Т. Шевченка).

Як говорить Юрій Макаров, котрий донедавна обіймав пост голови Шевченківського комітету, в московії література була творінням рабовласників. Всі вони — від Пушкіна і Лермонтова до Некрасова, Чернишевського і Добролюбова, Толстого і Мережковського — були рабовласниками, і, отже, література їхня була рабовласницькою, незрозумілою «народу» і тому ним, «народом», не сприймалася.

А що ж «народ», тобто дев'ять десятків населення? Той «народ» жив, як визначив Лев Толстой, за правилом «кабак, табак, бардак» (Ю. Шаповал. У пошуках скарбів. Київ. 1963. — С.132.). Додамо: «І продовжує так жить».

Той «народ» його «вождь и учитель», труп якого досі лежить непохований на головній площі сатанинської країни, «Ленин без тени смущения называл «дураками» и «идиотами», которые способны лишь на элементарную примитивную работу» (наприклад

Папа Римський.
Фото з сайту ukrainianworldcongress.org.

іти вбивати «инородцев» — грузинів, поляків, чехів, угорців, фінів, балтів і впродовж століть — українців. — Авт.). (Д. Волкогонов. Ленин. Книга 1. Новости. Москва. 1994. — С.31.).

Нобелівський лауреат І. П. Павлов зазначав, що у «русских слабо развитая мозговая система». То чи міг такий «народ» створити «великую культуру», про яку так сердешно піклується Папа Римський?

Характеризуючи мистецтво московії періоду середньовіччя, Стендаль писав: «Оно несколько напоминает греческую живопись, которую в 1812 году мы видели в Смоленске и в Москве. Повидимому, у нынешних греков искусство не ушло дальше простого ремесла». (Стендаль. Т. 6. Из-во «Правда» Москва. 1959. — С. 53). Отже, ремесло, а не мистецтво, в Андрія Рубльова (наприклад, «Трійця»), Феофана Грека та інших нечисленних періоду Відродження в Європі та середньовічного дикунства в Орді-московії.

В той час, коли Європа була наповнена численними, створеними впродовж століть творами архітектури, скульптури, живопису, — в московії француз Карл Брюллов, який проживав в основному поза межами московії (у них він — «великий русский художник Брюллов»), написав у XIX ст. картину з італійської історії «Останній день Помпеї». Й москвити врочисто перевіряли: І стал последний день Помпеи Для русской кисти первым днем!

«Великими русскими» росія впродовж століть намагалася зробити багатьох митців: українських художників Лосенка, Левицького і Боровиковсько-

го, Рєпіна, українського грека з тепер Маріуполя Куїнджі, француз-українець Ге, братів Маковських, вірменина Айвазяна (по-їхньому — Айвазовського) та багатьох інших.

У Москві та інших містах росії жодного твору архітектури та скульптури європейського рівня немає! Не є винятком і Храм Спасителя в Москві, який розкритикував Тарас Шевченко, коли повернувся із заслання.

«Увидя храм Шевченко резко отрицательно высказался о нем в своем дневнике (19 марта 1858 года) Мариэтта Шагинян. СС. Т.8. Москва. 1975. — С. 292).

Тарас Григорович порівнював той собор з «толстой купчихой в золотом повойнике, недоуменно остановившейся посреди города».

Виняток — Петербург. Але там німці-імператори дбали про свою столицю і для її будівництва запрошували європейських майстрів (Растреллі, Монферан, Камерон, Клодт, Россі тощо).

Із 1725-го до 1917 рр. московією управляли представники німецького походження, з 1917-го до 1953-го — переважно єврейського, а далі по-ленінськи — «русские дураки».

У XX столітті Петербург теж нічого пристойного не побудував. Він породив більшовицький терористичний переворот.

Завершуючи тему, зазначимо, що головні музеї московії — Третяковська картинна галерея (50 залів) і Державний російський музей (60 залів) — порівняно з Європою (Музей Ватикану, Прадо, Лувр, Британський) справляють значно скромніше враження. ■

КОБЗАР СКАЗАВ...

Заклик Шевченка поквитатися з ворогом

Про ставлення до своєї Вітчизни, понівченої, пригноблені, покритаченої «проклятою ордою», Тарас Григорович писав:

Я так її, я так люблю
Мою Україну убогу,
Що проклену святого Бога,
За неї душу погублю!

Ці рядки він написав у Орській фортеці 1847 р., коли йому йшов 32-й рік, де жив він «солдатом з солдатами жалкими, мог умереть он, конечно, под палками...» (А. Некрасов. Промова на похороні Тараса Григоровича).

А двома роками раніше, 1845 р., Тарас Григорович пише «Заповіт» і «Як умру, то поховайте мене на могилі...». Тобто на високому кургані, щоб він бачив... «Як понесе з України у синєє море кров ворожу... Поховайте та вставайте, кайдани порвіте і вражою злою кров'ю волю окропіте».

24 рядочки, з них 5 — про ненависну кров ворожу.

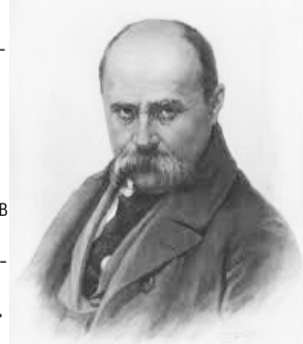
Неважко здогадатися, кров яких ворогів мав на увазі поет.

У поемі «Катерина», і в інших творах поет пише: «москалі — лихі люди, роблять лихо з нами!».

Отже, з 24 рядочків «Заповіту» у п'яти Пророк ніби промовляє: «Справедливо покарай москаля за все вчинене ним в Україні лихо!».

До речі, Тарас Шевченко ніколи не вживав слово «росіяни», він такого слова не знав і вживав, як вживали вся Європа і Америка, — «москалі».

Хотілось би, щоб учені-академіки (шкода, немає уродженця Донеччини Івана Дзюби!) дали обґрунтовану оцінку, як правильно називати нашого споконвічного ворога. За своїми діями, у минулому і в період сучасної російсько-української війни, це потвори у людській подобі.

Тарас Шевченко.

Костянтин РОДИК

Цього року з'явилися дві книжки Галини Пагутяк. Адресована молодшим школярам повість «Лялечка і Мацько» (Л.: Апріорі), що увійшла колись до її дебютної збірки «Діти» (К.: Радянський письменник, 1982) і нині маркована як «перероблене видання». Та щойно написаний для підлітків роман «Око світу» (К.: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА). Між першою і другою новинками — одна з найзагадковіших літературних біографій сучасного письменства, де більше знаків запитання, ніж критичного консенсусу. Якось у передмові до її книжки Юрій Винничук написав: «Жодна інша українська письменниця не писала й не пише так, як Галина Пагутяк. Вона така одна» (Галина Пагутяк. Писар Східних Воріт Притулку. — Л.: Піраміда, 2003). Яка саме «така» — не прояснено. Так само невпевнено висловився Михайло Слабошпицький: «Галина Пагутяк — може, найкращий наш прозаїк» (Тіні в дзеркалі. — К.: Ярославів Вал, 2018). Оце анемічне «може» з вуст поважного критика — вельми симптоматичне. Спробуємо розібратися.

Перша книжка Галини Пагутяк вийшла, коли авторці йшов двадцять п'ятий рік. Наступні двадцять п'ять років її творчість сприймалася як молодіжно-фентезійна, що «виросла» із суто дитячої. Знаком якості на цьому відтинку її літбіографії стала публікація книжки «Втеча звірів, або Новий Бестіарій» у на тоді найкреативнішому видавництві «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА» (2006). І того ж року опубліковано уже цілком дорослий роман Пагутяк «Слуга з Добромила» (К.: Дуліби), нині визнаний — єдиний консенсус щодо її творчості — за Magnum opus письменниці.

«Слуга» з'явився на прилавках пізньої осені, тож рейтингувався наступного, 2007-го. Тоді цілком очікувано «перемогли» новий роман Марії Матіос «...Майже ніколи не навпаки» та збірка готичної прози Валерія Шевчука «Сон сподіваної віри». Але найбільшою несподіванкою літературного сезону була новинка від Галини Пагутяк. Вона увійшла до шорт-листа з-поміж 138 оцінюваних творів і випередила чимало книжок, котрі нині посідають помітне місце в сучасному літературному каноні: «Весняні ігри в осінніх садах» Винничука, «Таємницю» Андруховича, «Логіку речей» Кожелянка, «Серафиму» Ульяненка, «Мізерію» Антиповича, «Андриївський узвіз» Діброви, «Гальманах» Жолдака.

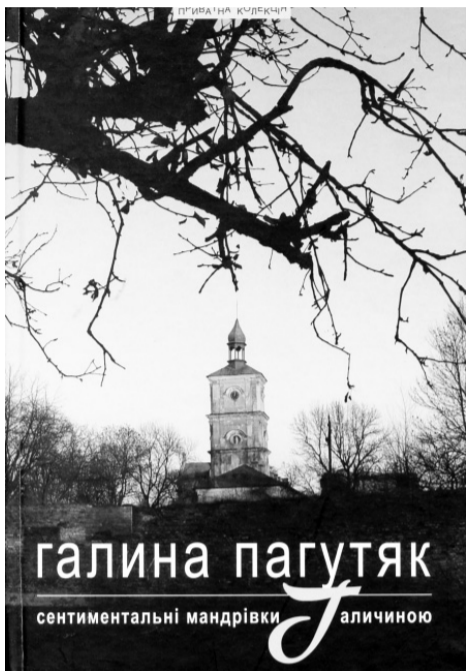
Наступного року Інститут літератури (тоді серед експертів «Книжки року» перебувало півтора десятка провідних науковців цієї дослідницької установи) висунув «Слугу» на здобуття Шевченківської премії. Але на відзнаку роман здобувся лише з третьої спроби, 2010-го. Хай би як ми ставилися до Шевченківки — включно з пропозицією повного її переформатування під збереженням фасадом назви, — годі заперечувати медійний вплив кожного її рішення. Посипалися рецензії на «Слугу»-лауреата. Були вони здебільшого описові, хапалися за поверхневі блискітки «галицької мітології і містики», про що вже раніше писав Винничук.

Не повторюватиму своїх колишніх оцінок (див. «УМ» від 11.05.2011), але наголошу: між рядками у «Слугі» містилося більше, ніж у самому сюжеті. Ще далекого 1998 року Володимир Єшкілев, якому не відмовиш у візіонерській потенції, дивно — як на його агресивно-домінантний стиль — вважався щодо кваліфікації творчості Галини Пагутяк: «Можемо припускати орієнтацію на жіночу екзистенціалістську прозу Західної Європи» (МУЕАЛ. — Івано-Франківськ: Лілея-НВ). Адресність виявилася неточною, але вектор визначено правильно: «Слуга з Добромила» — окрім усього іншого — це й екзистенційний роман. Тут і про непозбавну кастовість світу (попри всі де-

■ КРАСНЕ ПИСЬМЕНСТВО

Castaneda.ua:

ким є Галина Пагутяк?

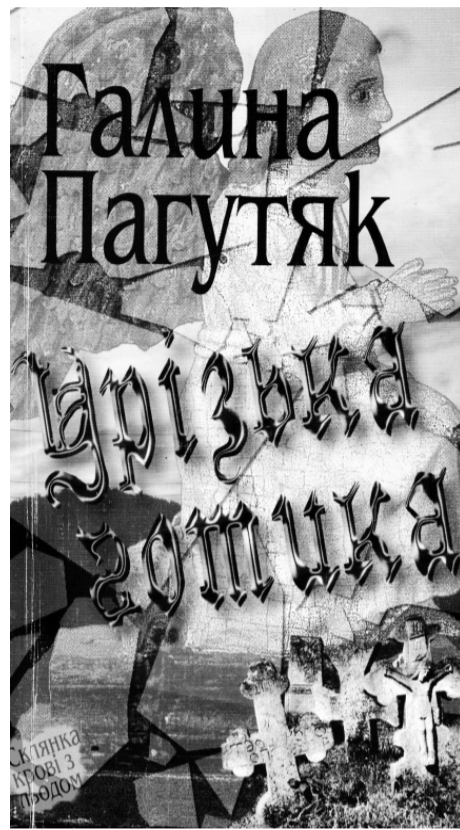

мократичні корекції): «У долі слуг є щось спільне, бо ними не стають, а народжуються... І коли став Слугою з Добромила, утвердився у своєму імені, його стали шанувати». І про ініціацію та страх, нею породжуваний: «Я вже мав 13 літ, будучи в тому віці, коли тобі дають зрозуміти, що світ не для тебе, а ти — для нього. Саме тоді з'являється страх перед невідомістю... Коли чоловік боїться, то по-малу починає звірити». І, звісно ж, про «життя, обтяжене безліччю помилок, що повторюються».

Той же Винничук значив, що проза Пагутяк близька до жанру магічного реалізму. Сама письменниця неоднораз згадує у своїх текстах тих «магічних реалістів», переважно Маркеса. Проте лише тепер виразно видно, із ким би її найточніше порівнювати — з Ісабель Альєнде, твори якої почали у нас перекладати з 2016-го, з її «літературою зрілості». Роман «Путівник розгублених» (Л.: Піраміда, 2020) — як на мене, друга після «Слуги» вершина Пагутяк — неабияк корелює з текстами чилійської романістки. Але ще точнішим є так само давнє припущення Тамари Гундорової про спорідненість творчості Пагутяк зі творчістю Карлоса Кастанеди. «Я не збираюсь комусь щось доводити, я просто вірю в це сама», — напише пані Пагутяк у «Сентиментальних мандрівках Галичиною» (Л.: Піраміда, 2014) і додасть: «Повірити у зцілення — означає вилікуватись». Власне, це і є концентроване означення феномену Кастанеди.

Якось критикеса Юлія Джурагастрянська вжила стосовно Галини Пагутяк означення «життєтворчість» (Літературна дефіляда. Сучасна українська критика про сучасну українську літературу. — К.: Темпора, 2012). Вельми прозрілива характеристика. Бо так само можна означити і писання американця перуанського походження Карлоса Кастанеди. Його дванадцять книжок — це література чи антропологічне дослідження, звіт про експеримент, поставлений на самому собі? У «Сентиментальних мандрівках» Пагутяк зітхає: «Може, в Українці поради Кастанеди не дійсні». Вже тепер ясно видно: такі дійсні. Приклад на доведення вагомий: письмо самої пані Пагутяк. Нехай «вона така одна» — проте її талант і цілеспрямованість (якщо не сказати затятість) заповнили цілу лакуну в українській літературі.

«Сентиментальні мандрівки» — не так класичні дорожні нотатки (хоч і вони також), як саморефлексія власної

творчості. Авторка пригадує, як виникла ідея написати «Слугу з Добромила»: відомий видавничий редактор Мирон Іваник замість планування етнографічної розвідки «запропонував мені написати роман, дія якого відбувається в Добромили... Спочатку я стала дибки, бо досі єдиною реальністю, яку я створювала, були вигадані світи». Так, вигадані світи, себто фентезі; Пагутяк на них добре зналася. Але на той час письменниця вже була зазираюча до іншого світу — не вигаданого, а побаченого: роман «Урізька готика», написаний 2005-го і наступного року надрукований у журналі «Кур'єр Кривбасу».

Зіткнення з нарисом Івана Франка «Спалення опирів у селі Нагуєвичі 1830 року» — текстом, що стоїть особно у Франківській творчості, — справило на Галину Пагутяк шокове враження. Припускаю, що вона тоді виразно усвідомила різницю між вигаданими світами у щойно завершених романах «Королівство» та «Писар Західних Воріт Притулку» і можливостями візіонерських практик, які дають змогу побачити й збагнути світ екзистенційних істин і табу. Відтак, аби зрозуміти почуте від Франка, треба було не уявити, а побачити. Кастанеда робив це так: «ороманював» конкретні факти й ситуації задля урозуміння феномену, а тоді спостерігав, як імовірні типажі перетворюються на щось інше, подаючи йому таємні знаки, що спонукали починати «розслідування» з нового чистого листа. Пагутяк побачила Урізьку трагедію позаминулого століття так само, як Кастанеда побачив свого дона Хуана.

Пізніше письменниця зізнається: «Мені подобається освоювати нові теми, які не мають нічого спільного з літературою, але допомагають розширити свідомість» («Сентиментальні мандрівки»). «Розширення свідомості» — це чільний термін з Кастанедової філософії. Але ще раз уважно перечитаємо: «нічого спільного з літературою». Тобто і Кастанеда — не література, і «Урізька готика». Так, тут можна довго розводитися, але годі заперечувати, що і «Подорож до Ікстлану» і «Урізька готика» за формою — романи. Як і наступний твір Пагутяк «Слуга з Добромила» — водночас добре зладнаний роман і авторсько-кастанедівський автотренінг, «інтуїтивна терапія» (коли «Слуга» вийшов дру-

ком, це було геть не очевидно).

Зрештою, як розуміти «побачений світ» на відміну від вигаданого? Ось знакова цитата з багато в чому підсумкових «Сентиментальних мандрівок»; авторка потрапляє до не знайомого ландшафту і — «я подумала: тут вночі танцюють ельфи. Колись тут було озеро, потім болото, а тепер галлявина, а під нею в тиші й темряві тече підземна ріка або джерело. Місце сили... Я просто це ЗНАЮ. Це як осяяння».

Наука про мозок, а зокрема про форми та функції людської пам'яті, зробила упродовж останніх двадцяти років дивовижні відкриття і висловила ще більш бентежні припущення. Нейробіолог зі Стенфорду Девід Іглмен, визнаний науковцями-колегами за поважного експерта, присвятив цьому цілу книжку, щойно перекладену українською. «Декарт почав підозрювати, що хоча досвід пізнання світу зберігається в пам'яті, не вся пам'ять є доступною, — починає він здалеку і далі легалізує досі уможлядну теорію ноосфери Вернадського. — Переконавання, що пам'ять є одиничною, — це ілюзія» (Інкогніто. Таємне життя мозку. — К.: BookChef, 2022).. Уся біологічно-видова пам'ять, припускає дослідник, записана на «жорсткому диску» нашого мозку, але доступ до неї заблокований для пересічного користувача. Уже навіть локалізовано місце цього «жорсткого диску»: «Спогади на мигдалевидному тілі можуть спливати в режимі «спалаху». Пагутяк — до знайомства з Іглменом — називає це осяянням.

Світова література знає чимало дайверів у прадавню пам'ять, досить згадати самого Стівена Кінга. Найчастіше такі занурення здійснюються через сні, які «зберігають пам'ять про минуле, коли вже й сліду його не залишилось» (Г. Пагутяк). Ще від Фрейда відомо, що сні «виконують усі наші неусвідомлені бажання» (теж Пагутяк). Наша авторка інтегрувала у своїх романах усі способи проникнення у підсвідомість. «Урізька готика» — перший український «кастанедівський» роман. Все, що відтоді далі напише Галина Пагутяк (окрім історій, адресованих дітям і підліткам та, звісно, прямої публіцистики) — те саме.

І водночас Пагутяк, за самовизначенням, — «птаха, що відбився від зграї». У всіх свої текстах вона неабияк дидактично-категорична (інколи здається — аж з указкою по руках). У власні романні сюжети втручається безапеляційно, як-от: «Чи можемо ми витлумачити цей сон за нього? Згідно теорії Фрейда...». Чи таке: «Звісно, корабельний агент не читав ні Штірнера, ні Ніцше, і то добре, бо хтозна якого переродження зазнала би його бідна душа» (обидві цитати — з «Урізької готики»). Ну, можна це списати на недостатнє опанування «розширенням свідомості».

Але основні, екзистенційні прояви вона фіксує чітко. От про ресентимент, сучасне поняття, котрого в часи Урізької історії не існувало: «Хоч тим бідним людям і не було чого втрачати, однак вони з боєм і страхом сприймали усе нове, байдуже, добре чи лихе... Не чули себе цілковито людьми, лиш частиною роду... Жителів цього величезного обширу єднали тільки спільні мова та фантазії про минуле й майбутнє». Головне: «Ніхто більше не вірить, що чорне — то чорне». Авжеж, сьогодні це легко асоціювати зі світовідчуттям усіх «совків», а передовсім донецьких. А 2005-го це треба було «побачити». Як і те, що наймолодший і найсимпатичніший в романі з роду опирів виглядає, як на сьогоднішню мову, на «хорошого русского» — щойно прозвучить поклик предків — стане таким самим вампіром.

І все це майстерно приховано під нібито готичну стилістику: «Надворі панував присмерк і важко було збагнути, чи рухається час».

Редактор сторінки
Костянтин Родик
rodyk.kostyantyn@gmail.com

SEZONNI STRAVI

Відріж собі шматочок осені

Рецепти, з якими ви полюбите короткі дні і довгі ночі

Пиріг з м'ясом та баклажанами на збалансований обід

Цей м'ясний пиріг — дуже ситний і сповнений смаку, адже гармонійно поєднує хрустке підрум'янене тісто з надзвичайно соковитою начинкою з фаршу, попередньо підпечених баклажанів та сиру. Чудово смакуватиме з легким овочевим салатом або ж як повноцінна трапеза. Підготуйте інгредієнти.

Для тіста:
— пшеничне борошно — 320 г;
— цукор — 1 ст. л.;
— сіль — 1 ч. л.;
— вершкове масло, порізане кубиками, — 225 г;
— крижана вода — 125 мл.

Для начинки:
— свинячий фарш — 450 г;
— напівтвердий сир (наприклад «Чеддер») — 100 г;
— середні баклажани — 2 шт.;
— цибулина, порізана кубиками, — 1 шт.;
— рослинна олія — 30 г;
— мелений кориандр — 1 ч. л.;
— вичавлені зубчики часнику — 4 шт.;
— вершки — 100 мл;
— сіль — до смаку;
— мелений чорний перець — до смаку;
— кунжут для посипання пирога;
— яйце — 1 шт.;
— вода — 2 ст. л.

Спочатку готуємо тісто. В мисці добре перемішуємо просіяне борошно, цукор і сіль та втираємо масло в борошно. Частинами додаємо воду, щоб «зв'язати» тісто. Виминаємо тісто в один шар, загортаємо в харчову плівку, надаємо формі диска і ставимо в холодильник «відпочити».

Духовку розігріваємо до 180°C. Баклажани загортаємо у фольгу й печемо до м'якості 20-25 хвилин. Дістаємо з духовки і залишаємо на деякий час у фользі до потреби.

Поки баклажани печуться, від охолодженого тіста для пирога відрізаємо третину. Більшу частину не надто тонко розкачуємо. Викладаємо тісто у форму для пирога, оформлюємо краї, а низ рівномірно проколюємо виделкою. Ставимо в холодильник, поки готуємо начинку.

У великій пателні розігріваємо рослинну олію, додаємо цибулю, солимо до смаку і тушуємо до м'якості. Додаємо м'ясо і смажимо, помішуючи, поки м'ясо повністю змінить колір. Печені баклажани розгортаємо, розрізаємо навпіл, виймаємо м'якоть, видаляючи шкірки, і січемо ножом. Разом із часником, кориандром, сиром та вершками додаємо до м'яса, солимо, приправляємо чорним перцем і добре перемішуємо.

Дістаємо охолоджену основу для пирога з холодильника та викладаємо на тісто начинку.

Решту тіста розкачуємо та ріжемо смужками 1-1,5 см завтовшки. Викладаємо зі смужок сіточку на пірози. Яйце збиваємо з водою та змащуємо отриманою сумішшю поверхню пирога. Щедро посипаємо кунжутом.

Ставимо пиріг до розігрітої до 180°C духовки і печемо 45-50 хвилин, доки поверхня м'ясного пирога добре не підрум'яниться. Дістаємо страву й залишаємо на 10 хвилин, щоб зійшов жар. Смакуємо!

Валерія МУСХАРІНА, студентка Київського університету імені Бориса Грінченка

Восени нас накриває сезонна хандра: холоди, темрява, швидкоплинні дні, відсутність бажання стояти довго біля плити, а тим більше щось вигадувати. Можна зробити щось смачненьке, але швидко й за простим рецептом: аби опісля обов'язково залишився час на затишну прогулянку чи відпочинок на свіжому повітрі. А можна створити справжню осінню майстерню на кухні й насолоджуватися приготованими.

У будь-якому випадку ваша оселя неодмінно огортатиметься теплим ароматом, а смачна їжа миттю вилікує поганий осінній настрій і налаштує на розслабленість і насолоду.

До того ж зараз осінь тільки вступає в основну фазу, а тепле повітря й різноманіття сезонних овочів та фруктів дозволяють приготувати безліч різноманітних страв: супи, салати, овочі, пироги тощо.

Французький цибульний суп — розкішна страва на вашому столі

Цибуля, спеції, вода, сир, біле вино... Ось складники вишуканої, смачної, а головне — легкої французької страви. Існує легенда, що прототип цибулевого супу готували для легіонерів ще в Стародавньому Римі: він був дешевим, простим у приготуванні, але при цьому дуже ситним. Через те, що багато хто вважав, що цибуля в сирому вигляді викликає головний біль, довелось експериментувати з термічною обробкою, що і привело до виникнення такої страви. А сьогодні ви без особливих зусиль можете приготувати цей суп на обідню чи вечірню трапезу. Підготуйте такі інгредієнти:

— вершкове масло — 25 г;
— ріпчаста цибуля, нарізана півкільціями, — 2 шт.;
— трохи пшеничного борошна;
— біле сухе вино — 5 ст. л.;
— трохи цукру;
— курячий бульйон — 800 г;
— половина французького багета;
— сир «Грюйер» (або «Чеддер», «Едам» тощо) — 75 г;
— сіль, мелений чорний перець — за смаком.

Розтоплюємо вершкове масло у великій каструлі, потім додаємо цибулю. Обсмажуємо цибулю до тих пір, поки вона не стане прозорою, злегка помішуючи. Зменшуємо вогонь і продовжуємо обсмажувати до моменту, поки не з'явиться приємний карамельний колір.

Також обсмажуємо на сухій сковорідці борошно: як тільки воно змінить свій колір і з'явиться легкий аромат смаженого горіха — пересипаємо суміш у каструлю з цибулею й добре перемішуємо.

Змішуємо вино з цукром і заливаємо в суміш цибулі та борошна, надалі даємо покипіти, а вино — випаруватися. Додаємо бульйон, доводимо до кипіння і готуємо на повільному вогні 15-20 хв. Знімаємо шум і варимо на повільному вогні ще близько 15 хв.

Посипаємо багет тертим сиром і відправляємо в духовку на 3-4 хв. Смакуємо!

Вареники з білими грибами та картоплею

Ця начинка нічим не поступається вареникам з капустою. Навпаки, смак і аромат білого сушеного гриба є неперевершеним компонентом, отож така страва посідає поважне місце на осінньому столі. А рецепт практично не відрізняється від класичного, тільки з іншою начинкою. Підготуйте інгредієнти.

Для тіста:
— яйце — 1 шт.;
— склянка води;
— дрібка солі;
— борошно — близько 2 склянок.

Для начинки:
— картопля — 500 г;
— цибулина — 1 шт.;
— сушені білі гриби — 100 г;
— сіль, перець — за смаком;
— соняшникова олія.

Спочатку готуємо тісто. Яйце вбиваємо в невелику миску, додаємо сіль і збиваємо виделкою. Додаємо склянку води і перемішуємо.

В іншу миску насипаємо 2 склянки борошна, робимо в борошні заглиблення і вливаємо туди воду з яйцем. Починаємо замішувати тісто: борошна додаємо стільки, щоб тісто не прилипало до рук, однак було еластичним (не дуже тугим). Залишаємо накрите тісто приблизно на 30 хвилин.

Начинку варто готувати заздалегідь. Білі сушені гриби заливаємо водою або молоком і залишаємо на 1-2 години. Зливаємо молоко і злегка їх віджимаємо, подрібнюємо. Обсмажуємо на рослинній олії дрібно порізану цибулю, після чого додаємо гриби і тушуємо до готовності. Картоплю миємо, чистимо і ставимо варитися в підсоленій воді. Потім готуємо класичне пюре: додаємо гриби з цибулею, сіль і перець за смаком та добре перемішуємо. Дасмо начинці охолонути.

Відрізаємо від тіста шматок, розкачуємо і вирізаємо склянкою кружальця. На середину кожного викладаємо начинку з картоплі й дуже ретельно защипуємо по краях. Варимо в підсоленій воді до готовності. Окремо смажимо до золотистого кольору дрібно нарізану цибулю та поливаємо вареники. Смакуємо!

Рататуй — справжня овочева «бомба»

Цей рецепт стосується до прованської кухні XVIII століття, а назва походить від слів rata (тушковане м'ясо) і touiller (підкидати або перемішувати їжу). Колись її називали селянським рагу бідних фермерів, яким треба було використати овочі, готові до споживання. А зараз рататуй є справжньою ресторанною стравою, котру подають із м'ясними та рибними закусками або як основну страву до рису, а до того ж вважають здоровою вечерєю. Підготуйте такі інгредієнти:

— стиглі м'ясисті помідори — 1 кг;
— середній баклажан — 1 шт.;
— середній кабачок — 1 шт.;
— солодкий перець — 3 шт.;
— велика головка ріпчастої цибулі — 1 шт.;
— зубчики часнику — 3 шт.;
— оливкова олія — 70 мл;
— сіль — 2,5 ч. л.;
— прованські трави — за смаком.

Вимиті й обсушені перці запікаємо в розігрітій духовці при 200°C протягом 40 хвилин. Половину помідорів обмиваємо холодною водою, обдаємо окропом і знімаємо шкірку. М'якоть ріжемо акуратними кубиками.

Головку цибулі очищуємо від лущиння і злегка обсмажуємо (буквально 2-3 хвилини) у невеликій кількості (приблизно 1 ст. л.) оливкової олії. Цибуля не повинна добре просмажитися — вона має увібрати в себе трохи олії, але залишитися твердою (смажити до золотистої скоринки або до м'якості не потрібно).

Як тільки цибуля досягне потрібної кондиції, додаємо до неї порізані кубиками помідори. Залишаємо овочі томитися ще 10 хвилин на середньому вогні, не закриваємо їх кришкою і не перемішуємо!

Виймаємо з духовки запечені перці, відразу кладемо в прозорий пакет, щільно закріплюємо кінці і залишаємо на деякий час. Як тільки овочі охолонуть, очищаємо їх від шкірки, видаляємо насіння і плодоножку. Все інше ріжемо кубиками і додаємо до овочів. Продовжуємо тушити суміш ще 5 хвилин. Далі вимикаємо вогонь, солимо овочево масу і приправляємо спеціями та ароматними травами. Отримана суміш буде соусом до основної страви.

Баклажани, кабачки і залишки томатів ріжемо кружечками середньої товщини. Баклажани кладемо в окрему ємність і солимо (близько 1 ч. л.), тримаємо їх так 15-20 хвилин, щоб позбутися специфічної для цього овоча гіркоти. Змішуємо оливкову олію та 0,5 ч. л. солі з подрібненим часником.

У глибокий посуд для запікання виливаємо соус, зверху розкладаємо овочі, чергуючи їх один з одним, і кропимо оливковою олією з часником. Можна приправити невеликою кількістю спецій. Посуд для запікання з овочами щільно огортаємо фольгою і ставимо в духовку на 1,5-2 години (при температурі 180°C). Смакуємо!

Сливовий пиріг із корицею — кулінарний бестселер

У соковитих сливах, на які щедра осінь, міститься більше мінералів, ніж у грушах або яблуках. До того ж вони багаті цинком, міддю, кальцієм, натрієм, йодом, фосфором, залізом і калієм. Найрозкішніший у світі

пиріг зі сливами, ідеальний для приготування в серпні й на початку осені, понад 30 років тому придумала кулінарна оглядачка The New York Times Маріан Буррос. Хоча газета з 1989 року не публікує цей рецепт, він досі є одним із найпопулярніших у світі. Отже, підготуйте інгредієнти.

Для тіста:
— борошно — 1,5 склянки;
— розпушувач — 2 ч. л.;
— цукор — 3/4 склянки;
— олія — 1/4 склянки;
— яйце — 1 шт.;
— молоко — 1/2 склянки;
— сіль — дрібка.

Для начинки і присипки:

— сливи — 500 г;
— цукор — 1 ст. л.;
— кориця — 1 ч. л.;
— вершкове масло — 2 ст. л.;
— цукрова пудра.

Змішуємо в мисці борошно, розпушувач і сіль. Окремо збиваємо цукор, яйце, олію і молоко. З'єднуємо і перемішуємо інгредієнти. Викладаємо тісто діаметром 20-23 см на змащене олією і присипане борошном деко.

Викладаємо зверху сливи, розрізані навпіл, злегка вдавлюючи їх у тісто. Посипаємо цукром і корицею, розкладаємо зверху маленькі шматочки вершкового масла. Випікаємо при 180°C приблизно 40-45 хвилин. Готовий пиріг охолоджуємо і прикрашаємо цукровою пудрою. Смачного! ■

Сергій Ребров
головний тренер національної збірної України з футболу

«12-й гравець нам дуже допоміг. Уболівальники додали команді мотивації. Коли граєш проти сильного суперника — дуже важливо мати підтримку. Вважаю, що в Польщі в нас була дуже палка підтримка».

ЗБІРНА

Перспективні обставини

Потужна підтримка вболівальників у Вроцлаві допомогла збірній України зіграти внічию з англійцями у відборі на ЧЕ-2024

Григорій ХАТА

Національна збірна України розпочала відбір на ЧЕ-2024 без головного тренера. В очікуванні Сергія Реброва в УАФ пішли на неординарний крок і на стартову гру кваліфікації проти потужної англійської команди збірної України відправили з тимчасовим наставником, позицію котрого на зовсім короткий період, у березні, закрити очільник вітчизняної «молодіжки» Руслан Ротань.

Той поєдинок синьо-жовті зіграли відверто слабо. Але їхній турнірний шлях тоді лише починався, а з приїздом довгоочікуваного наставника українська команда швидко набрала хід і після чотирьох зіграних матчів із сімома очками піднялася на другу сходинку в своїй відбірковій групі.

Під орудою Реброва у трьох минулих матчах українські збірники здобули сім очок — дві перемоги й одну нічию. Українська збірна стала першою в групі С командою, котрій вдалося відібрати очки у лідера «пульки».

«Це була дуже складна для нас гра. Ми контролювали м'яч 70% часу, але недостатньо добре діяли в останній третині поля. Ми здобули важливе очко в тих турнірних обставинах, у яких відбувається боротьба. Нам сьогодні було дуже складно, особли-

У Вроцлаві збірна України відібрала перші очки у лідера групи С — Англії.
Фото з сайту uaf.ua.

во через пресинг, який українці чинили в центрі поля. Ми відчували тиск трибун і отримали добрий досвід дій у таких умовах», — пояснив головний тренер збірної Англії Гарет Саутгейт.

Повномасштабне російське вторгнення змусило українські клуби та збірні грати всі міжнародні матчі за кордоном. А умов-

но домашню гру проти англійців «синьо-жовті» проводили у Вроцлаві. Місті, де майже третина мешканців — українці.

«12-й гравець нам дуже допоміг. Уболівальники додали нам мотивації. Коли граєш проти такого суперника, дуже важливо мати підтримку. Вважаю, що в Польщі в нас була дуже палка підтримка», — розповів Ребров.

Проти Англії футболістам збірної України довелося грати в доволі незвичний футбол. Переважну більшість матчу вони провели без м'яча.

«Вважаю, що ми дуже корисно грали в обороні, подякував хлопцям за це. Я казав перед матчем, що дуже важливо отримувати задоволення від гри в обороні. Вони сьогодні це

виконали», — наголосив очільник синьо-жовтої збірної.

За словами півзахисника української збірної Олександра Зінченка, в команді зробили правильні висновки з першого матчу з англійцями (0:2). «Проаналізували наші хороші дії й не дуже. Ми розуміли, що багато часу доведеться працювати в обороні, грати як єдине ціле, як одна команда», — зазначив гравець лондонського «Арсеналу».

Звісно, одним успішним матчем проти європейського гранда відбір не виграти. Далі у підопічних Сергія Реброва — матчі з ключовим конкурентом за другу пряму перепустку з Італійцями.

Цікаво, що збірна України ще жодного разу не перемагала «Скуадру Адзурру». Напередодні матчу в Мілані Сергій Ребров сказав, що перш за все його команді потрібно відновитися після виснажливого матчу з Англією.

«Гравці розуміють, що попереду ще один дуже важливий матч. Я завжди говорю футболістам, що вони повинні поважати суперника, але зосереджуватися на своїй грі. Якщо ми її не покажемо, то буде дуже важко. Ми розуміємо, наскільки важливою є гра для Італії, але повинні думати про нас», — наголосив Ребров. ■

ВОЛЕЙБОЛ

Перебороли самих себе

Українська команда, попри труднощі, вийшла до вісімки найкращих на чемпіонаті Європи

Олексій ПАВЛИШ

Після минулорічного вдалого виступу на чемпіонаті світу, де наша чоловіча збірна вперше увійшла до вісімки найсильніших команд планети, від українських волейболістів очікують високих результатів і на ЧЕ-2023, який цього року приймають Італія, Болгарія, Північна Македонія та Ізраїль.

Але початок континентального форуму для підопічних Угіса Крастіньша видався не таким, як очікували, — команда стартувала у групі з трьох поспіль поразок. Спочатку наші волейболісти поступились фаворитам групи, словенцям, — 1:3, хоч і забрали у свій актив першу партію. За схожим сценарієм пройшли і наступні два матчі — проти хорватів (2:3) та господарів паркету — болгар (1:3): підопічні Крастіньша забирали стартові сеті, але потім зрештою програвали.

«Що сталося з нами? Якщо ви за гру, я не знаю, чесно. У мене немає відповіді, вже закінчилися відповіді. Ні для себе, ні для кого. Якщо навіть придумати просто, я не можу це зробити. У нас якийсь хаос відбувається на майданчику, незрозуміло чому. Щось ми боїмося, щось кудись «зажимаємося», не беремо на себе відповідальності. Це найбільша проблема, що ми не беремо на себе відповідальності. Це найважливіше», — емоційно прокоментував стартовий провал капітан збірної Олег Плотницький.

На порятунок ситуації та виходу до плей-оф з одного з чотирьох прохідних місць у «си-

ньо-жовтої» команди залишалось дві зустрічі — проти фінів та іспанців. Плотницький і К° зрештою це завдання виконали, хоч і не без проблем. Лідируючи у грі проти Фінляндії 2:0, наші волейболісти не змогли закрити матч у трьох партіях, здобувши таку бажану перемогу лише на тай-брейку. Такий «валідольний» результат, природно, став причиною емоційних заяв з боку лідерів збірної.

«Якщо чесно, це найгірша перемога в моїй кар'єрі. Це був лайновий матч, якщо я можу так казати. Перші два сеті грали нормально, а далі... Не можна так грати. Це лайно. Краще програти 0:3, ніж виграти так 3:2», — намагався завести своїх партнерів на покращення гри Плотницький.

А Угіс Крастіньш перед вирішальним матчем з Іспанією наголошував, що команда не має права на помилку. Зрештою, збірна зібралася та змогла виграти матч у трьох партіях — 3:0. Дві перемоги, а також виграні партії у програних поєдинках дозволили «синьо-жовтим» у підсумку за різницею виграних/програних сетів вийти до 1/8 фіналу з третього місця в групі.

«У матчі з іспанцями ми нарешті впоралися зі своїми помилками, з емоціями перш за все. Нарешті перебороли свої проблеми. У деякий момент втрачали концентрацію, помилялися, але на загальну картину це не дуже вплинуло», — визнав покращення гри Юрій Семенов.

Покращення ситуації відзначив і капітан команди Плотницький. «Коли я так емоційно говорив про матч із фінами, я передусім був незадо-

Після провального старту українська збірна таки зуміла вийти до чвертьфіналу Євро.
Фото: Федерація волейболу України.

волений собою. Радий, що це допомогло завести і партнерів. Проти іспанців показали, напевно, 60-70% від того, що ми можемо. З першого до останнього сету відіграли разом, без якихось нервів, спокійно. Ми не почали нервувати, зробили свою роботу. Але в плей-оф треба грати ще краще», — сказав Олег.

І справді, в матчі 1/8 фіналу проти Португалії наші волейболісти продемонстрували чи не найкращу свою гру на турнірі, вириваючись уперед у вирішальний момент кожної з трьох партій (3:0). Таким результатом нарешті були задоволені й самі волейболісти, і тренер.

«Чи сподобалася гра? Звісно, 3:0. Це було найголовніше завдання: забрали гру, своє взяли. Звісно, були помилки, але радий, що все склалось добре», — прокоментував Семенов.

Далі ж на підопічних Крастіньша чекає

знайомий суперник — збірна Словенії, якій наша команда вже програвала торік на світовому турнірі та в групі Євро цього року. Утім команда налаштовується взяти реванш.

«Забігати вперед не будемо. Наші статистики та аналітики будуть сидіти за комп'ютер та давати інформацію. Нам завдання — заманити їх у пастку, щоб вони грали так, як нам зручно. Але це непросте завдання, бо вони — досвідчені гравці. Недарма вони тричі поспіль у фіналі Євро грали», — сказав наставник збірної.

А, за словами Плотницького, головний секрет успіху для перемоги над словенцями — зробити якомога менше помилок. «Гадаю, гра полягатиме в тому, хто менше зробить помилок і в кого буде більша концентрація від першого до останнього розіграшу. Той і перемаже», — поділився очікуваннями наш капітан. ■

ДОДОМУ

«Щасливі бути вдома!»

Співачка ALYOSHA повернулася з дітьми в Україну

Адреналіна ШУГАЙ

Від початку повномасштабного вторгнення артистка перебувала в США, куди виїхала задля безпеки дітей. Понад півтора року ALYOSHA з трьома дітьми мешкала в Нью-Джерсі, у мами чоловіка Тараса Тополі. Сам Тарас від початку широкомасштабної війни перебував у лавах ЗСУ, а згодом зміг повернутися до творчості і благодійних концертів на підтримку українського війська.

Багатодітна сім'я артистів, нагадаємо, виховує двох синів, Романа та Марка, і доньку Марію, якій у серпні виповнилося три роки, повідомляє видання Viva. Про повернення в Україну ALYOSHA повідомила в інстаграмі. «Привіт, друзі! Ми з дітками вже повернулися на рідну землю! Щасливі бути вдома! Тож я занурююся з головою у творчість і скоро буду радувати новими піснями. А зараз хочу розповісти про благодійну ініціативу, яка днями стартувала в Маямі. Це благодійний концерт «Сила України», на яко-

му було зібрано кошти на підтримку наших воїнів. Ця історія буде мати продовження, і долучитися до підтримки та допомоги нашим захисникам може кожен із вас».

Співачка повідомила, що в рамках благодійного проекту було презентовано пісню, яку вона зробила з @emigrant. Усі кошти з монетизації будуть направлені на протезування наших воїнів. «Ваша участь проста — треба тільки прослухати або завантажити трек з офіційних музичних майданчиків та подивитися кліп. Більше ваших прослуховувань — більше коштів для наших захисників та захисниць, бо разом ми сила! Кліп буде доступний для перегляду вже за декілька годин, слідкуйте за сторінкою. Слава Україні! Слава ЗСУ!» — додала артистка. ■

ALYOSHA.

Адреналіна ШУГАЙ

Джонні Депп з'явився в новій рекламі чоловічого аромату від Dior Sauvage. Ще в травні 60-річний актор уклав найдорожчу угоду в історії чоловічої парфумерії — Dior заплатив йому рекордні 20 мільйонів доларів за контракт на три роки. З цим брендом Депп працює з 2015 року, проте остання угода є найдорожчою не тільки для самого актора, а й узагалі в історії реклами чоловічих ароматів. Наприклад, раніше актор Роберт Паттінсон отримав 12 мільйонів за співпрацю з Dior Homme, актор Бред Пітт заробив 7 мільйонів за рекламу Chanel №5, а Кріс Пайн — 4 мільйони за

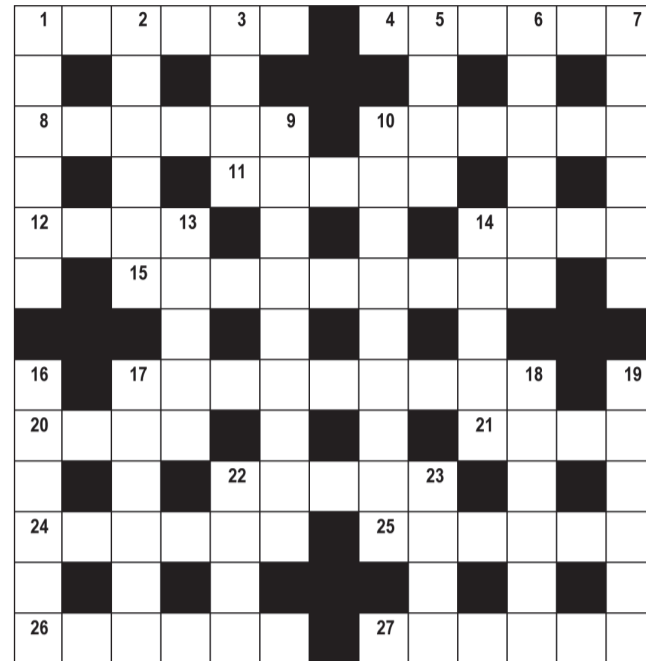
ЗІРКОВІ ЗАРОБІТКИ

Аромат на 20 мільйонів

Актор Джонні Депп уклав рекордний контракт на рекламу парфумів

річний контракт з Armani. Більшість топових зірок заробляють приблизно 2-4 мільйони доларів на рік завдяки «ароматним» контрактам. Шалені гроші Джонні Деппу вже заплатили, і тепер він почав їх відпрацьовувати: щойно вийшов новий рекламний ролик за участю зірки в рамках зга-

даного контракту. В ньому ми бачимо красунчика Джо, який, за українськими мірками, вже мав би бути пенсіонером, на тлі дикої природи з гітарою. До речі, рекламований актором парфум є одним із найпопулярніших серед чоловіків. Його вартість — приблизно 150 доларів за флакон. ■

КРОСВОРД ВІД МАЛАНКИ №37

По горизонталі:

1. Весняна квітка. 4. Многогранник, який розкладає біле світло на кольори веселки. 8. Хвороботворна бактерія. 10. Сибірська річка, «донька» Байкалу. 11. Болгарське курортне місто. 12. Самоцвіт. 14. Острів в Індонезії, відомий курортами. 15. Лікар для тварин. 17. Порода службових собак-рятівників, привчених шукати і витягувати людей, що потрапили під лавини. 20. Військовий підрозділ. 21. Польський політик, голова партії «Громадянська платформа». 22. Французький письменник, автор роману-епопеї «У пошуках утраченого часу». 24. Найшвидша на землі тварина. 25. Дзвіночок, який вішають овечкам на шию. 26. Віртуозна музична п'єса для фортепіано або органа в швидкому, чітко ритмованому русі. 27. Промовець.

По вертикалі:

1. Ароматична смола для обкурювання, ладан. 2. Територія або частина однієї держави, оточена з усіх сторін територією іншої держави. 3. Історичний район Києва. 5. Літера давньогерманського алфавіту. 6. Фільм Ежи Гофмана за однойменним романом Тадеуша Доленги-Мостовича. 7. «Земляний горіх». 9. Волосся на щодці, що з'єднується з бородою чи вусами. 10. Антагоніст Бога, який має прийти перед кінцем світу. 13. Річка на Кавказі. 14. Солодка картопля. 16. Гімнастична фігура, яку виконав Жан-Клод Ван Дамм між двома автомобілями. 17. Солодкий паризької опери, що пішов добровольцем на війну і загинув. 18. «І в дорогу далеко ти мене на зорі проводжала, і... вишиваний на щастя дала». (Андрій Малишко). 19. В Англії та США — титул суддів і місцевих службових осіб. 22. Річка у Карпатах. 23. Поетичний прийом, узагальнена назва епітетів, метафор, порівнянь. ■

Кросворд №36 від 6 вересня

Наш партнер — Європейський фонд за демократію.

ПРИКОЛИ

Професор на іспиті каже студенту:
— Так, хлопче, щось ви слабувате! Ви на лекції мої ходили?
— Звичайно, професоре!
— Щось не пригадує, де ви сиділи.
— Скарою за колоною.
— Треба ж, така вузька колона, а ви вже дев'ятий, хто за нею помістився.

— Як ви думаєте, що намалював художник на цій картині: схід або захід сонця?
— Упевнений, що захід.
— Чому?
— Я добре знаю цього художника, він ніколи не прокидається до обіду.

Приходить чоловік з роботи і посміхається. Сідають вечеряти, а він сміється. Дружина запитує:
— Ти чого такий задоволений?
— З роботи звільнили.
— Що ж тут веселого?
— Мене звільнили, а інших посадили.

Я завжди був упевнений, що тією мовою, якою пишуть лікарі, машиністи приміських поїздів оголошують зупинки.

ПОГОДА

14-15 вересня за прогнозами синоптиків

Київ: хмарно, без опадів. Вітер південно-східний, 0,9-2,3 м/сек. Температура вночі +16...+17, удень +25...+26. Післязавтра вночі +17...+18, удень +19...+20.

Миргород: хмарно, місцями опади. Уночі +12...+15, удень +20...+25.

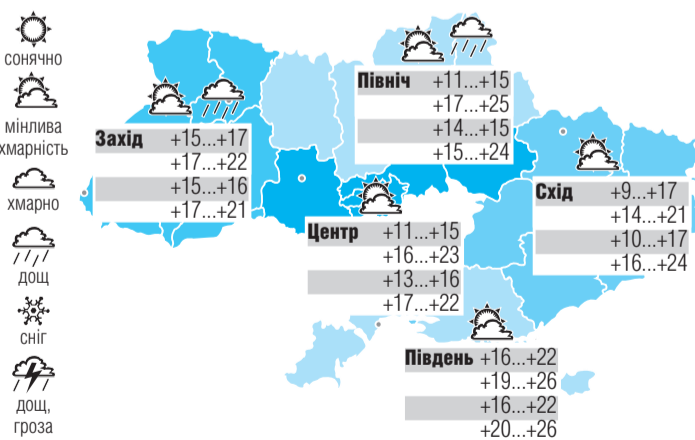
Вінниця: хмарно, місцями опади. Уночі +14...+15, удень +23...+27.

Одеса: мінлива хмарність, дощ, грози. Уночі +20...+21, удень +22...+26.

Курорти Карпат: хмарно, дощ, місцями сильний.

Трускавець: уночі +12...+14, удень +16...+19.

Моршин: уночі +13...+16, удень +16...+20.

Передплатні індекси: 60970, 1555
Наша адреса: 03047, Київ, пр. Перемоги, 50
Телефон редакції: +38 091 625 66 32
Електронна пошта редакції: ukrmoloda@ukr.net
Рекламне бюро: reklama-umoloda@ukr.net
Відділ реалізації: 454-84-41
sale_umoloda@ukr.net
«УМ» в інтернеті: http://www.umoloda.kyiv.ua

Відділи:
економіки — wagmer@ukr.net
культури, історії, суспільних проблем — vsamchenko@i.ua

Україна молода

Редактор Михайло Дорошенко
Засновник і видавець —
ПП «Україна молода»
Свідоцтво про реєстрацію:
КВ №3386 від 29.08.98
© Дорошенко М.І., 2013

При використанні наших публікацій посилання на «УМ» обов'язкове.
Рукописи не рецензуються і не повертаються.
Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець.
Комерційні публікації виходять під рубриками:
«Український виробник», «Позиція», «Банківська справа»,
«Фінансова експертиза», «Здоровенки були», «Це — працює!»,
«Знайомтеся — новинка», «Партнерство», «Програми»,
«Проекти», «Альма-матер», «Продукт», «Протистояння»,
«Вітаємо», «Любов і шана».
Матеріали із позначкою © друкуються на правах реклами

Газета друкується у видавництвах:
«Преса України» — у Києві
Зам. 3009037
«Видавничий дім
«Високий Замок» — у Львові
Зам. блок № 178
Верстка та виготовлення
фотоформ —
комп'ютерний центр
редакції «УМ»,
Газета виходить
щосередини
Тираж 58168